

BERKETZ ISTVÁN UTÓDA

*** kelmefestő és vegytisztító gyára ***

Budapest, IX. ker., Kinizsy-utca 14. szám. Cégtulajdonos: Kovács Endre.

Ne vásároljunk külföldön!

A karácsonyra ragyogó ékessége! Olcsóbb és jobb, mint a külföldi utazatok.

„Gloria angyalharangocskák“

(1895. t. e. é. törv. védve. Kizárólag **Piökl és Haas-nál**.) — Fényérközponti ragyogó karácsony közeléért hirdetik. Tündéres fényével beragyogja az egész karácsonyfát. A három gyertya melegtől a felső körök forgásba jön a róla lecsúszó patent kalapácsok az acélharangokhoz verődve, egyszerre többféle igen kellemes tiszta összhangot hallatnak. Így a fényérközponti ragyogó, a szent jászolhoz vonuló nyájcsengőre emlékeztető a bellemi éjvarázsló erejével áhítatba ejt bennünket és gyermekeinket. A kályhára állítva is kitűnően működik.

A Piökl és Haas-féle ára erős kéregdobozban, használati utasítással **75 kr.**

„Gloria angyalharangocskák“

November 10-ig elővásárlóknak **68 krajcár**, mely időn túl e kedvezmény semmi szín alatt sem adható. — 6 db **3 ft 90 kr.**, 9 db **5 ft 90 kr.**, 12 db **7 ft 40 kr.**, 25 db **14 ft 25 kr.**, 36 db **21 ft 60 kr.**, 30 db **25 ft 80 kr.** Piökl és Haas-féle **„Gloria angyalharangocskák“** piökl kivételben, tükörfényes nikkelozással 1 ft. November 10-ig előre vásárlóknak **92 krajcár**. — 6 db **5 ft 15 kr.**, 9 db **7 ft 65 kr.**, 12 db **10 ft.** — **Okulva a multakon!** Minthogy közvetlen az ünnepek előtt vidéki rendeléseket már nem fogadhatunk el, saját érdekében is kériük a t. közönséget, hogy a harangokat jelen hirdetésünk után rendelje meg.

PLÖKL és HAAS sportüzletének karácsonyfadísz idején osztálya, Budapest, VI., **Andrássy-utca 13. sz.** Eszter-féle gyönyörű faldíszkiosk, 12 db egy dobozban 20, 25, 30 kr. Gloria- és karácsonygyertyák 30 darab 24 krajcár stb. stb.

A „Gloria“ karácsonya angyalharangunk nagymérvű fejlődésének tőrelmet biztostulani és a betelakodó külföldi áru kereskedőket néhuzatosan lehatárolni ellenszerezzel ábrázolt. Azért harangjaink vidéki áruváltásait ismertetjük. Harangjainkat még a legcseszényeb osztály is szívesen veszi, ha könnyen hozzáférhető. A közép- és urali osztályunk meg néhány évi reklámunk révén karácsonyi szükségletű cikkévé lett. Tehát a cikkkel való foglalkozás mindenkinél hasznosabb jár. A gyűjtést egyszerűen össze kell adni a csupán a gyűjtő nevét, pontos címét, darab számát, árat és minőségét kell adni.

Gyűjtő árak:	
6 db K 7-20	K 1-20
9 „ 10-30	„ 1-17
12 „ 12-70	„ 1-06
24 „ 24-40	„ 1-02
36 „ 35-—	„ 0-97
50 „ 47-—	„ 0-94

A „Gloria harangocskák“ ára darabonként **K 1-50**, a tiszta nikkelt **2 K-nál drágábban** adni nem szabad. Gyűjtői szándékoknak gloria-harang postán előre beküldött **K 1-20** ellenében bérmentre. Levelezést kérjük mellőzni. Jelen ajánlatunk a későbbi hetekre nem érvényes. Maradtunk hazafias üdvözléssel Piökl és Haas törvényesen védett gloria angyalharang tulajdonosai (M. kir. szab.) sportüzlete Budapest, VI., **Andrássy-utca 13. sz.**

Természetes forró-meleg kénos forrástó

a Thermál-szálloda földszintjén, **iszapborogatások, kő- és kádfürdők**

a Nagyszálló földszintjén. Gondos pensió. A téli fürdőudvára vonatkozó felvilágosítás végett forduljon a budai **Szent-Lukács-fürdő igazgatóságához.**

Jövedelmező mellékpar. HOMOK — ARANY befektetés.

ha ezennel lesz keverve és kézi vagy erőüzemre berendezett gépeinkkel elismert elsőrendű betonfalazóglák, cementföldcserepek, fali és padlólapok, vályuk, csövek stb. gyártásra fel lesz dolgozva. A gyártás egyszerűségénél fogva mindenütt üzhető hol homok, kavics, vagy salak stb. áll rendelkezésre. Ajánljuk üzemünket megtekinteni. Gépek különböző árakban. — 66. számú jegyzék ingyen. **Levelezés magyar nyelven.**

Leipzig Cementindustrie Dr. Gaspary & Co. Markranstädt bei Leipzig. 12771

Különlegességi gépgyár homok értékesítésére.

Páratlan és csodás hatású arczszépítő és fínomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépsít. Az egész világon kapható 1 és 2 koronás tégelyekben. Margit-zsappan 70 f., Margit-póder 1 K 20 f., három színben kapható. Tessék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal a készítő

FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Serravallo

CHINA-BOR VASSAL

Hygienikus készítés 1906. Legmagasabb kitünt. Erősítőszert gyengélkedők, verszengők és lábadosok számára. Ztvagygyerjesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer.

Kiűnő 12. 3000-nál több orvosi vélemény **SERRAVALLO**, Trieste-Barcelona. Vásárolható a gyógyszerárakban álliteres üvegekben. 4 K 2,00, egész literes üvegekben 4 K 4,50.

UJDONSÁG!

Zsebgyújtószert **„DUPLIX“**

Olcsóbb mint a gyufa! Szélsőben és esőben is ég!

A jelenkor legjobb zsebgyújtója, legkönnyebb kezelés. Ára darabonként használati utasítással **K — 85**, egy üveges 10 gr. methyl-alkohollal (fluid) együtt, a 13 fill. összesen **K 1.—**, 3 db „Duplex K 2,50, 3 üveges 10 gr. methyl-alkohollal (fluid) összesen **K 2,90**, 6 darab „Duplex K 4,50, 6 üveges 10 gr. methyl-alkohollal (fluid) összesen **K 5,25**, 12 db „Duplex K 8,50, 12 üveges 10 gr. methyl-alkohollal (fluid) összesen **Kor. 9,90**. Legelőnyösebb a megrendelés postaiutalvány-szalaggal. Szállítój: **Konrad János** és kir. udv. szállító Brúxban, **574. sz.** (Csehország). Főrajegyzék 3000 képpel kívánatos ingyenes küldök és bérmentesen.

Gyermekek elismert legkiválóbb tápszere a Phosphatine Faliéres.

Kapható minden gyógyszerárban. Egy nagy doboz ára **3 kor. 80 fillér**. Főraktár: **ZOLTÁN BÉLA** gyógyszerár Budapest, V., Szabadság-tér (N. Korona-u. sarok). Érdeklődőknek ismertetőfüzet, díjlanul.

Kitűntető: Páris, Bécs, Budapest, Szeged. — Alapítottatott 1864. Telefon 63-36. Vitéki megbízások pontosan teljesítettek.

Gyűjtőtelepek: — **Andrássy-út 50. szám.** Lipót-körút 16. szám. **Isabella-utca 86. szám.** Rákóczi-út 78. szám. **Üllői-út 30. szám.** **Váci-utca 51. szám.**

A gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál felülmúlhatatlan

A MÁLNASI Siculia ARTÉZI GYÓGVÍZ

KAPHATÓ MINDENÜTT

FŐ-**BRÁZAY KÁLMÁN** CÉGELT RAKTÁR BUDAPEST, VIII., JOZSEF-KORUT 37/39. Csak „SICULA“ nével ellátott üvegek valódiak.

BŐRSZÉKIPAR KENDI ANTAL

Budapest, IV. ker., Károly-utca 2. szám.

Angol bőrbutor készítése, festése és renoválása saját műhelyemben. — **Ebédőszék, irodafotelek** valódi bőrrel, **ülébutor-állványok** kárpitozása. **Székátalakítások.**

Vegyi tisztítás, ruha-festés, gőzmosás

ezimű ismertető füzetet bárkinek bérmenten küld. **Haltenberger Béla, Kassa.**

Karácsonyi jutalmak.

Minden t. ez. vevő, a ki a szeptember 1-től december 30-ig terjedő időközben egyszerre legalább **40 koronányi** levélbeli megrendelést tesz, **karácsonyi ingyen-jutalomként** egy **4343. sz. Ia Adler-Roskopf** riadó-óhrasztót éjjeli világító mutatólappal kap **4 K 20 f.** értékben három évi jótálló okmányval. A ki ilyen megrendelést egyszerre legalább **60 koronányi** tesz, egy **4060. sz. svájci Roskopf** rendszerű **Patent-Anker-Remontoir** órát kap, **5 K** értékben három évi jótálló okmányval. Az a vevő, a ki a szeptember 1-től dec. 15-ig terjedő időközben egyszerre legalább **20 koronányi** levélbeli megrendelést tesz **angyalcsengőt** is **karácsonyfát** kap **1 K 50 f.** értékben. Ezenfelül kap még minden megrendelő egy **96 oldalas 1909-re szóló naptárt** ingyen mellécsomagolva. Azok a kiknek megrendeléseik a fenti időhatáron túl (november 30-dika, illetve december 15-dike után) érkeznek be, ber 30-dika, illetve december 15-dike után) érkeznek be, ezen ingyen-jutalmakat semmi szín alatt nem kapják meg. **Ajánlatos tehát, nekem a karácsonyi megrendeléseket már a szeptember, október és november hónapokban beküldeni.**

Első órágyár Brúxban **KONRAD JANOS**, os. kir. udvari szállító **Brúx 1562. sz.** Csehország.

200 oldalas **fiúrajegyzékem**, mely 3000 képet tartalmaz, kívánatra mindenkinek ingyen és bérmenten lesz megküldve.

Ha őszül a haja, ne használjon mást, mint a **„STELLA“-HAJVIZET,** mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvege 2 K.

ZOLTÁN BÉLA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca sarkán.

VASÁRNAPI UJSÁG

45. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ **HOITSY PÁL.** FŐMUNKATÁRS **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, NOVEMBER 8.

Szerkesztési iroda: IV. Beáta-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre — 16 korona. Félévre — 8 korona. Negyedévre — 4 korona. A „Világkronika“-val egyúttal negyedévenként 80 fillérrel több. Külföldi előfizetéséhez a postai meg-határozott viteldíj is eszolandó.

TAFT.

AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK ÚJ ELNÖKE.

NOVEMBER első keddi napja, az amerikai elnökválasztás hagyományos ideje, meghozta az amerikai republikánusok nagy örömet: az Unió választói, közvetett választás útján, Taft Billyt, a kövér Taftot választották meg az Egyesült-Államok elnökévé. Ez a kövér ember, testének kémszázkilenczven amerikai fontot meghaladó súlyával, egyike az éjszak-amerikai Unió legderekabb embereinek, s honfitársai nemcsak a „kóvér Bill“ nevével ruházták fel, hanem azzal a jelzővel is emlegetik, hogy erős ember, — „a big man.“ Iserik hajthatatlan akaraterejét és roppant munkabírását, hozzá szeplőtlen multját is. Ezt a három erényt nagyra tartják mindenütt, de Amerikában mindenek fölé helyezik. Hogy ilyen ember Taft: ennek tulajdoníthatja ellenjelöltje, a demokrata párti Bryan, hogy immár a negyedik elnökválasztáson maradjon kisebbségben. Taft köztársasági. Elégtétellel nézhet elődeire az elnöki székben, kik, mint ő, republikánusok voltak: Lincoln Ábrahámra, Grantra, Mac Kinleyre és Rooseveltre.

William Howard Taft ötvenegy éves ember, 1857-ben, Cincinnati-ban született. Nem tartozik az amerikai selfmademanek közé, mert atyja diplomata volt, két éven át, 1882-től 1884-ig, királyunk udvaránál képviselte, mint nagykövet, az Egyesült-Államok kormányát. Ez idő nagyobbik részét Taft William is Bécsben töltötte. Akkor már ügyvéd volt. Utóbb bíró lett, aztán a politikai pályára lépett. Legelőbb magánéletének puritán egyszerűségével vonta magára polgártársai figyelmét, aztán a nagy akaraterejével. Nyolcz évvel ezelőtt, mint államügyész, őt bízták meg az akkor Ohio-ban itélkező szövetségi bíróság tárgyalásainak vezetésével, s ő volt az elnök, midőn e bíróság a nagy vasuti sztrájk pörét tárgyalta, melyben negyedmillió munkás volt érdekelve. A sztrájkolók kijelentették, hogy ha elítélik vezetőiket, a tárgyaló bíró nem hagyja el élve a házat. De Taft nem ijedt meg a fenyegetéstől s a sztrájkvezéreket egyenkint hat havi börtönre ítélte. Midőn kihirdette az ítéletet, villámlo szemmel fordult a tárgyaló-teremben levő sztrájkolókhoz, és öklével az asztalra csapva, mennydörgő hangon kiáltotta nekik:

WILLIAM TAFT, AZ EGYESÜLT-ÁLLAMOK ÚJ ELNÖKE.

ban, Roosevelt ajánlatára, öt jelölt — ez év június 18-án — az elnökségre. A jelölés ropant lelkesedést keltett, mert Taft kétségtele- nül a legnagyobb tehetség volt, kire a köz- társaságiak gondolhattak. Eszes, határozott, gyors ítélletű, tapintatos.

A chicagói konvent határozatára következő napon Taft lemondott a hadügyi államtitkárságról s teljes energiájával nekiindult a választási küzdelemnek. Nem könnyű dolog az amerikai választók szájaire szerint beszélni. Taft értette ennek is a módját. Egyik króni- kása mulatságosan írta le, hogyan fogott ki a legfanyarabb ellentmondókon is. Newyork keleti végében egy nyolcezer főnyi, munká- sorkból álló választógyülekezetnek beszélt. Nem mondott semmi újat. De a jelen voltak aztán különböző kérdésekkel fordultak hozzá, melyekre tüstént megfelelt, és válaszai megpecsé- telték győzelmét. De olyanok is voltak azok a válaszok. Valaki például azt kérdezte tőle, hogy még hány hónapig tart, míg Rockefeller megfizeti azt a százötven millió dollárnyi pénz- bírságot, melyre az előző évben elítéltek. Taft azt felelte, hogy ő nem számtudós s az ily nehéz számvetés mindenestre oly sok idejét rabolná el, hogy lekésné a vonatról, ha meg akarna felelni a hozzá intézett kérdésre. Egy másik választó azt akarta megtudni tőle, hogy mi a véleménye a szocializmusról? Taftban volt annyi bátorság, hogy kijelentette ezt: A szocializmusról úgyszólván semmit sem tud. Igaz, elolvasott egy könyvet, mely erről a kérdéssel szót, de csak azt tudta meg be- löle, hogy nem amerikaiaknak való dolog a szocializmus. A hallgatóság tombolt elragad- tatásában. Végetül egy munkás czélzást tett a nagy trósztok uraira, s felvetette azt a fogós kérdést, hogy nem vélné-e Taft úr, hogy né- mely emberek nagyon is sokat keresnek ah- hoz a csekély munkához képest, melyet végez- nek? Taft így válaszolt: «Mindenekfölött azt tartom, hogy némely emberek nagyon is keve- set keresnek ahhoz a munkához képest, melyet végeznek.» Erre már nem volt vége- hoszsza a lelkesedésnek.

Taft-hívei és közvetve választói közt nagyon sok a magyar, ámbar nem lehetne mondani, hogy az amerikai magyarság mind a republi- kánusok híve volna. Elég jelentékeny magyar pártja volt Bryannak, a demokraták kisebbségben maradt elnökjelöltjének is. Taft-barát- jától, Rooseveltől tanulhatta a magyar republi- kánusok megbecsülését. Ez év január tize- dikén, tehát az elnökválasztó harez elején meg is látogatta a newyorki magyar republikánus klubot, s ez volt az első politikai klub, mely- ben addig egyáltalán megfordult. Egy óra hosszú volt a magyarok közt, kis beszédet is mondott. Örül, — így szólt — hogy eljő- hetett e társaságba, ha másért nem, már azért is, mert az ő distingváltságát (Roosevelt) is jól érzi magát a magyarok közt. Mert Roo- seveltről tudnivaló, hogy régi magyarbarát.

És Rooseveltnek Taft lett az utóda. Ezt bizvást el lehet mondani a keddi választás után, ámbar az Egyesült-Államok elnökének választása, szorosán véve, nem közvetlen vá- lasztás, mert a szavazólapra nem az elnök- jelöltek nevét írják, hanem egyikéét annak a 483 választónak, kik aztán még ez év decemberének első szerdai napján ejtik meg a tulajdonképen való elnökválasztást. De ezek- nek a választóknak, kiket közvetlen népszava- zással most kedden választottak meg, szoros utasításuk van, mert egytől-egyig az elnök- jelölt nevére választották meg őket. Ettől az utasítástól nem is tértek el soha. A népkar- rat parancsolóan megnyilatkozik már az elek- tor-választásban.

Június 18-án, midőn a republikánusok nemzeti konventje Taftot mondotta ki jelöltjé- nek, Roosevelt elnök így szólt: «Az országnak valóban szerencsét kívánhatok e választáshoz. Taftot sok év óta igen alaposan ismerem s kiváló mértékben becsülöm, mert amaz idő óta, hogy együtt dolgoztunk, ugyanazokért a célokért és eszményekért harcolt, a melyekért én is harcoltam. Azt hiszem, az egész or- szágnak nem lehet találni oly férfit, ki any- nyira méltó volna az elnöki tisztségre, mint ő. Távol áll tőle nem csak a félelem, hanem a magánérdek is. Jelleme őszinte, a mi pedig a

tudását illeti: alaposan ismeri mindazt, a mire a nemzetnek belső és külső ügyekben szük- sége van.»

AZ ÁLMODÓ SZOBOR.

Szeretem a színt, a fényt, a ragyogást, Bolondja vagyok a zihelő selyemnek, Szeretem a bársonyt, s az asszonyosat, Nekem az illatok titkot üzennek.

Szeretem a márvány szobrot, palotát, A szők vizeknek zenéje elaltat, Szeretem a rózsák szivárvány hadát, Szeretem a legszebb földi hatalmat.

Szeretem a halk morajú folyamat, A kecses, türelmes hidak dobogását, Suhanó asszonyok fátyola nesztét, Öztermetű lányok cipőkopogását.

Színem: a királyi lángoló bíbor, Zászlóm: a mennyboltnak fodrot vető kékje, Játékszerzem: árkádok paloták, Istenem: az Élet diadalzenéje.

Szeretem: a mi nincs. Mert én vagyok az, Ki a megadhatlant kívánja magának. Poros birodalom fővénye borít, És szürke vagyok és rabszolga, pogány, vak.

Imádom a várost — falvak köde nyom, Imádom a tisztát — és szennybe halok. Bársony, selyem csal — és szürke rongy betegit, Megölnek a kontár dalolók s dalok.

Fekete szoborként, isten-egyedül, Így járom, keringem útam szakadatlan; Országokat lépnek — lábam megfobol, És testem töredék minden pillanatban.

Oláh Gábor.

CONFESSIO.

A szívemet nem adom könnyen, De a kinek egyszer od'adtam: Azzal feles mosolyom, könnyem.

Ahhoz én mindig hí maradtam. Ugyis, hogyha csalódtam benne, ... Akkor is, hogyha hűtlen lenne ...

Arról nekem bármit beszélnek: Hajszálj meg nem tántorítanak A vádoló, gonosz beszédek.

S az én szemem ha rossznak látná: Nem hinnék a magam szemének És önmagamtól védeném meg.

Egész világ ha megköveznél És tudnám, hogy megérdemelte: Az én karom csak fölemelnél.

Sebet hogyha üténének rajta: Az én kezem ápolná híven. Bekötözém enyhén, szelíden ...

Rászórhátának minden átkot, Gúnyját, szennyét a rágalmának: Én csak mellette fognék pártot.

Ha vétkes volna, bűnös volna, Az ég irtalmából kivette: Feloldaná szívem szerelme.

... És megbékélné, megtisztulna, Ha lelke szent oltára mellett Egyetlenegyszer leborúlna.

NIL.

A FEKETE VÁROS.

REGÉNY. (Folytatás.)

Írta MIKSZÁTH KÁLMÁN.

Mint a gígyó a kövér bogarat rüptében, úgy kapta be Marjáné ezt a gondolatot. Mert élt- halt a pletykáért, boldog volt, ha rosztal kipisz- kálhatott s terjeszthetett, de olyan ártatlan, jóságos arcot adott neki a Gondviselés és olyan mély, őszinte szemeket, s a rozsz nyelvét olyan művészettel használta, hogy lehetetlen- nek látszott őt pletykázáson vagy roszhiszemű- ségen érni. Az volt a módszere, sohase állít- tani, csak kérdezni, mindég kérdezni, s a kér- désekbe rejteni be észrevétlenül a fulánkokat.

— Azt mondja a tekintetes úr, hogy kicse- rélték? (És a szája is nyitva maradt az ámu- lattól.) Oh, Istenem, Istenem, hogy a mi kis Rozálának már ott volna a mamájánál. Oh, uram, szent atyám (ájtatosan keresztet vetett magára), ne vigy minket a kisértetbe! Hát hogy kicserélték?

— No, azt én nem állítom, — tiltakozott Görgey, — csak úgy eszembe jutott.

— Eszébe jutott? — tűnődött a gazdasszony s egyet csavart az asztalkendőkét leszorító pré- sen. — Milyen finom esze is van a tekintetes úrnak, milyen finom esze! Hát mért nem jut nekem eszembe ilyesmi, pedig mennyi esetet hallottam?

Egy Osztróluetzky-fűt említett, a kit valaha az ősidőkben kicserélték, úgyszintén hallott egy kicserélt lányról, a kinek a nevét elfelejt- tette, csak annyit jegyezett meg magának, hogy grófkisasszony volt és Kassán laktak a szülei. Sőt hova-tovább mind több-több kicserelési história bontakozott ki emlékezetéből, melybe össze volt hordva, mint egy csókafészekbe, mindenféle.

— De ezek az esetek mind jól végződtek, — jelenté ki. — Valami anyagjegyet meghozta a ki- bonyolódást. Az a baj, kérem alásan, hogy a mi kis szentünknek egy akkora anyagjegyet se volt a fehér testecskéjén, mint a mákszem. Úgy látszik, a hajdani gyerekek csupa anya- jegyekkel születtek.

— Már megint együgyűséget beszél.

— Együgyűséget beszélék? — védekezett szelíd szemrehányással. — Persze, persze, én csak egy szegény szücsnek a tudatlan özvegye vagyok. De hogy is beszélhetnék én okosakat. Mert vagy igaz a dolog, és akkor mit akar tőlem hallani, én nem segíthetek rajta, vagy pedig nem igaz a dolog és akkor mért mondja a tekintetes úr, hogy én beszélék együgyű- ségeket?

— Hohó, Marjáné! Maga csipős kezd lenni, — mondá féltréfásan, de voltaképen jól esett neki, hogy Marjáné gúnyolni kezd.

— Ucsz ni! Szépen vagyunk. Én vagyok a csipős, én vagyok a harapós. Azért, hogy egy szót se szólak, mert sokkal puhább az én lek- kem, mintsem egy rozsz leheltet támadhatna benne a toporezi uraság ellen.

— Ejh! — pattant fel Görgey boszúsan, — hiszen én is csak úgy képzelem, hogy jóság- ból történt, ha történt.

— Az hát, — kapaszkodott meg Marjáné az ildomos szóban. — Jóságból. Oh, Istenem, mi másból? Avagy lehet-e nagyobb jóság a szülői szeretetnél? Jámbarabb, tetszetősebb dolog le- het-e Isten előtt? És telik-e a toporezi uraktól egyéb, mint jóság és tökéletesség? Mennyire hálás lehet az a gyermek, kit gondos szülői kéz a földi javak paradicsomába vezérel. Ki- vált a semmi élőnek nem árt vele, ha nem kell elvenni se haddal, se erőszakkal, se uszo-

rával. Ha csak annyit kell mondani, nevezte- sük ezentúl Rozáliának. Hát kinek rosztal az? Senkinek se rosztal, de neki jó, mert ő öröklé Görgey a kastélyllyal, a rétekkal, a malmokkal és az erdőkkel.

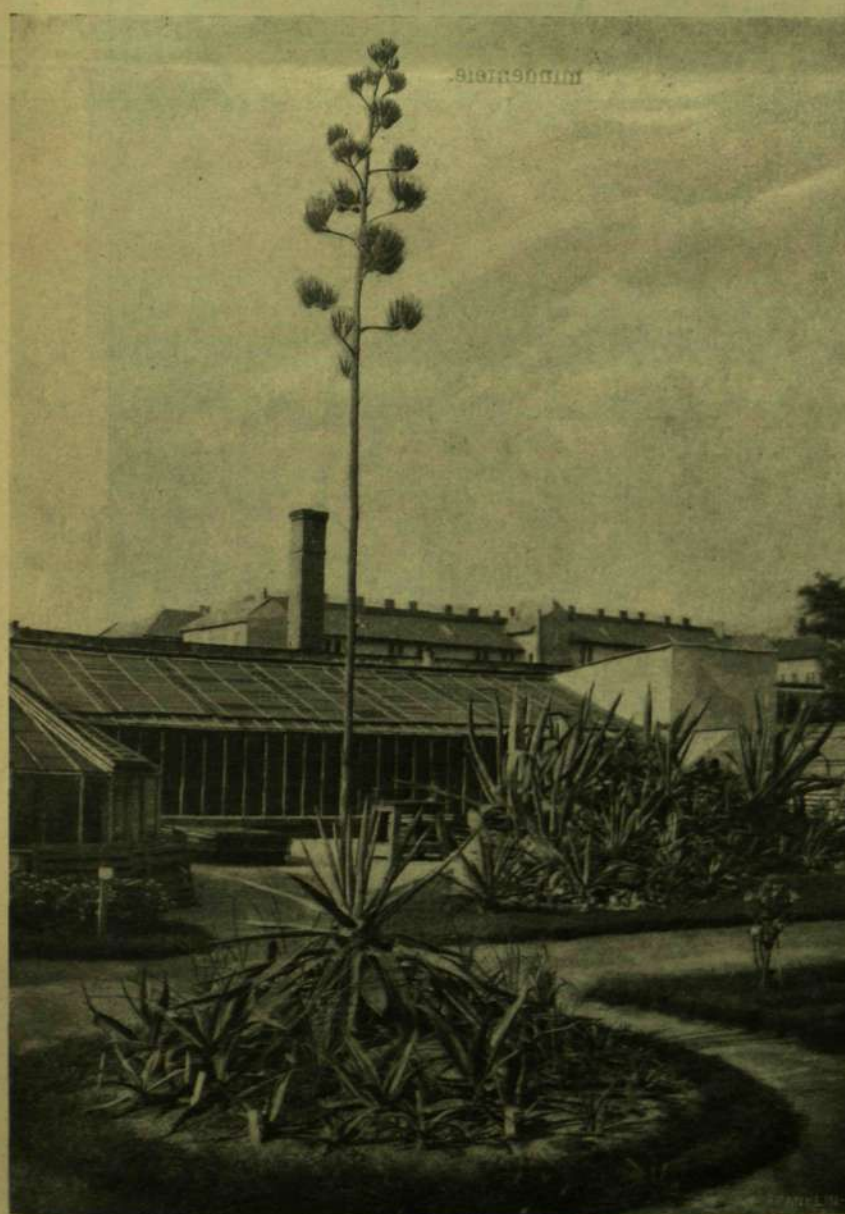
— Ostobaság! — dünnyögte Görgey félhan- gon, inkább magához szólva. — Hiszen Görgey a nélkül is a bátyám gyerekei öröklőnek, mert Darvasék gyermektelenek.

Marjáné le volt főzve. Behúzta a fejét a vállá közé és egy darázs ellen dohogott, a mely- lyik beszabadt az ablakon és körülötte rep- desett.

— Hess, te csudár! Az ember azt se tudja miatta, hogy mit beszél. Ez is engem bánt, a ki senkit se bántok soha ... Hogy a nélkül is ő öröklőnek, mondja a tekintetes úr? Az bi- zony igaz lehet. A tekintetes úr jobban tudja. Én azért mondom rosztal, mert én mindent ro- szúl tudok. Mit tudhatna egy szücsnek az egy- szerű özvegye? Én csak azt tudom, hogy leg- jobban szeretem, ha minden a valóságos Rozá- liának jut. De mit beszélék én valóságos Rozá- liáról, mintha volna nem valóságos Rozália is? Ok nélkül semmi se lesz a világon, min- dennek oka van, a mi történik, mondja tiszte- letes Podolinczi úr. Borbála nem lehet ok nél- kül Rozália, mert Görgey így vagy úgy, oda- jutna idővel és jó helyen lenne, ha jobban nem lehetne, de odajutna-e minden esetben Jekelfalva és Lesznice, a Jekelfalussy-birtok? Ezt már megint csak a tekintetes úr tudja és ha akarja, nekem is megmondhatja.

Lopva vetette szélid, őszinte tekintetét urára s látta, miképen tántorodik hátra, mint a kit láthatatlan ütés ér.

— Takarodjék innen a pokolba! — mordult

VIRÁGZÓ AGAVE JAQUINIANA.

A MEGSZÜNŐ BUDAPESTI EGYETEMI NÖVÉNYKERTBŐL.

GINKGO BILOBA-FÁK.

ságról, «mivelhogy előbbre való dolga jött közbe» (így nevezi a hadba való menetelt, a helyett, hogy egy nagyzoló frázist vágná ki) s öccsét, Görgey Pált ajánlja utódjának, «mert nehéz keze van, de erős elméje és erősek az idők is.»

Mint már tudjuk, Görgey Pált egyhangúlag választották meg alispánnak. Az új tisztség, a hatalom gyakorlása, elszórákozta egy da- rabig, ez kétségkívül orvosság volt, a megye- házán a zajosabb társasélet sokat tompított a felesége utáni bánatán, az elcsérelési fantazma- goriát szintén háttérbe szorította a sok tárgya- lás, tanácskozás, a kedélyek izgalma, a poli- tikai élet élénksége, de azért a lelki egyensúlya korántsem jött létre. A szűt ott bujkált benne, fűrt, vajt, örölt, nem pihent. S még a közdol- gok is gyakran terelték épen erre a gondo- latait.

Az a körülmény, hogy Görgey János az új erdélyi fejedelem hadaihoz ment, némileg ve- szélyes ponttá tette a toporezi kastélyt. Kés- márk félszkelődése immár szemet szűrt Bécs- ben. Nem lehetetlen, hogy itt toppan valami labancz csorda és mindenekelőtt Görgey Já- noson áll boszút. A toporezi kuria lakói tehát egy percig sincsenek biztonságban.

Ennek az előrelátásnak pedig az lett volna a következménye, hogy az alispán, mint jó ro- kon, eleve gondoskodjék a család elhelyezésé- ről valamely megerősített városba, vigye például Lőcsére. Görgey a helyett egy Salamoni ötlet- tet főz ki, hogy bizonyosságot szerezzen Rozá- liára nézve.

Elhatározta, elviszi Osgyánba a hugához, Darvasnéhoz. Szépen kitervezte, együtt men- tek el Darvasnéval Toporcra s ott előadván a háborús kilátásokat, azon ürügy alatt, hogy Osgyánban (levén a különben is beteges Dar- vas minden pártoskodástól távolálló) teljes bi- ztonságban lez a kised, holott itt vesze- delemben forognék, felszólítják a sógorasz- szonyt, csomagolja össze a baba holmiját, mert rögtön viszik. Így hirtelen, mintegy ajtóstul rohanva be, lehetetlenné válik valamely átgon- dolt szerep; kihatad belőle az anya (ha csak- ugyan ő az), elárulja magát s nem adja oda könnyen. Ha pedig mégis könnyen adja, akkor az a Karolina leánykaja.

Úgy is lett, levél útján eligazított a hugával mindent és a nemzetes asszony, a kit bátran lehetne nevezni vitézlőnek is, mert harczi- as, bátor szavú és szapora cselekedeti egyéniség

NYIRFA-CSOPORT A RÉGI TÓ PARTJÁN.

vala, feljött szüret után Görgöre s onnan együtt elmentek a lánykáért Toporezra, magukkal vivén Marjánét is, kit kettős indok vezérelt: részint látni akarta Rozáliát, hogy megtehesse alkalomadtán észrevételeit, érezvén, hogy az ő összehasonlító megjegyzései a háromnapos és a mostani Rozáliát illetőleg, fontos csemege lesznek az úr számára, melybe ő, mint a pampuskákba, tetszés szerint keverhet ilyen vagy amolyan ízű lekvárokat, részint pedig azért ment, hogy Zsuzsijától elbucosízzék.

Kedves, napfényes őszi idők jártak, élvezet, öröm volt megtenni ezt az utat, mely gyermekéveire emlékeztette Darvasné. Hegyen-völgyön, erdők, ligetek, vizesékek közt kanyarodik az út a szepesi Kárpátok felé. Öreg várak bámulnak le a hegyekről, a falvak meglapulva, álmodni látszanak a völgyekben. Csak egy-egy malom eleven az ezüst patak mentén. Legelésző nyáj fehérlik a sziklás domboldalakon, nehéz eltálatlani messziről, melyik a birka, melyik a kő.

Örültek a vendégnek Toporezon, hanem rövid ideig tartott, mert Darvasné asszonyom nem sok teketóriát csinált, csakhamar kijelentette, hogy leánynezőbe jöttek, a mire rögtön megütődött Görgy Jánosné.

— Menyecske, lellem Katika, mind a kettő.

— No, már pedig mi mégis leánynezőbe jöttünk és pedig nem is kérjük, hanem mindjárt visszük is a leányzót.

Mire aztán lassankint kivalogatta Pál úr a szándékát és az okot, a bátorságtalan helyzetet, a miért Osgyánba helyezi el a kicsikét.

— De hiszen a testemmel védeném, — szólt a toporezi úrnő, ijedt tekintettel méregetve hol az alispánt, hol az osgyáni sógorasszonyt, ha nem tréfálnak-e?

— Hja, lellem sógorasszony, a maga teste elég testnek, de kőfálnak roppant csekélység.

Darvasné elmosolyodott, mert Mária magas termetű és hatalmas testű takaros asszony volt.

— Szívemhez nőtt, nem bírok tőle megválni, inkább halálotam akarnám, — sóhajtá, miközben két forrás bugygyant ki a két szeme alul.

Görgy Pál homlokán minden ellenvetésre több-több ráncz gyűlt.

— Meg kell lenni, Mariska; az atyai szív aggodalma sugallja.

— Köszönöm azt az atyai szívet. Odaadja a harmadik vármegyébe az egyetlen gyermekét,

A NAGY PÁLMAHÁZ BELSEJE.

A MEGSZÜNŐ BUDAPESTI EGYETEMI NÖVÉNYKERTBŐL.

a honnan hírt se hall felőle. Oda bezzeg át nem szaladhat, ha vágya támad megcsókolni.

— Csak addig lesz ott, míg a háborús világ tart; megint visszahozzuk Toporezra.

— Hisz épen az, hogy háború van. Az uram a csatamezőkön, a kis fiam Késmárkon, nincs más vigasztalóm, csak ez a csöppség.

— Mért nem mondja a sógorasszony, — jegyzé meg gúnyval az alispán, — hogy az egyedüli védelmezője. Mit tudna az még vigasztalni, szegényke!

Ezalatt Darvasné a karjaira vette és föl-emelte:

— Olyan kövér, akár egy ágyú, — mondá, — jó helye volt, kár innen elvinni, de ha az apja így kívánja, nyugodj bele, Mariska. Nálam se fog koplalni.

(Folytatása következik.)

A BUDAPESTI EGYETEMI NÖVÉNYKERT.

Nemcsak Budapest székesfőváros művelt közönsége, de az egész nagy Magyarország művelődésre vágyó s a természet szépségei iránt érdeklődő közönsége ismét búcsút vehet a magyar kultúra egyik régi intézményétől, a budapesti egyetemi növénykerttől, a melynek

nagyobb része be van már építve s a megmaradt rész is hamarosan el fog tűnni.

Jó régi volt már az egyetemi növénykert; még mikor Nagy-Szombatban volt az egyetem, ott alapították 1771-ben. Alapítása után mindjárt három évre 1774-ben Budára került, a Krisztinavárosba. Tíz évvel erre 1784-ben az egyetemmel együtt Pestre került a növénykert is. A Ferenczrendiek zárda-kertje lett a „füvészkert” (a mai Szép-utca körül). Ezt a kertet már maga II. József császár is megtekintette 1786 augusztusában s maga intézkedett fellendítéséről. A kert immáron negyedik területe a *Nemzeti Színház* mögött jelöltetett ki, a hol ma az egyetem természetrajzi, vegytani, fizikai, élettani épületei állanak. Az új áthelyezés 1812-ben fejeződött be. Ebben a kertben működött a híres *Haberle, Rochel, Kitaibel és Sadler*. Ezen a helyen sem volt nyugta a kertnek. Úgy látszik, az az egyetemi intézeteket építő felsőbb hatóság csak azt várta, hogy megnőjjenek az új botanikus kert fái, hogy 35 éves élet után kiirtsák őket. Már 1847-ben megszűnik a kert, s helyébe *József nádor* megszerezte az Üllői-út végén a *gróf Festetics*-parkot. A negyvennyolcas idők miatt majd egy évtizedig tart, a míg az új kert berendezkedik ötödik lakóhelyén, a hol még mai napig is megvan egy kis része. A kert lassan kelt itt életre. Nagy volt a területe,

A RÉGI, MÁR BEÉPÍTETT TÓ VÍZI NÖVÉNYZETTEL.

DÍSZFÜVEK.

már park volt nagy része, nyugodtan, szépen fejlődhetett volna, mégse tudott a fejlődés útjára jutni.

Pártfogójának, József nádornak halála, a hirtelen megváltozott politikai és társadalmi viszonyok, és a füvészkert vezetőségének arra nem valósága tönkre tette az egész intézményt.

A nagy külföldi növénykertek akkora már óriási mértékben kifejlődtek, mindegyik szolgálatába állott a tudománynak, a nemzeti kereskedelmi érdekeknek, a művészeti célok-
nak és a közművelődésnek. Ezalatt a pesti növénykert igazgatója, *Gerenday* professzor unalmas delutánjain gondosan nevelt farkasait etette s pipaszó mellett gyönyörködött a káposztafajok gömbölyödésében. Utóda *Linzbauer* már nagy buzgalommal fogott a kert fellendítéséhez. De munkálkodása csak három évig tartott (1863—66). Megépítette az üvegházakat, rőpiratban kért kegyelmet a pusztuló kert részére. Még vizet sem kapott elegendőt.

Ez volt az a korszak, a midőn az egyetem elvesztette vezető szerepét a botanikában, s az az országban elszórt magánemberek szorgalmára volt bízva (*Hazslinszky, Kalchbrenner, Schulzer, Dörner, Benkő, Gönczy, Schur, Kátai* stb.), ez volt az a korszak, a melyről *Dörner* azt írta (1863-ban), hogy „egyetemünk physikai és chemiai táraira és műhelyeire, füvészkertjére összesen nem költetett annyi

sem egy évben, mint a mennyibe egy diplomai ebéd szokott kerülni...”

Csodálható-e, hogy ilyen állapotban a kert sorsa meg volt pecsételve? Pest városa körül-
nőtte a kertet, a terület felhasználása, legalább valamire, égető szükség lett. Nem volt meg az intézmény hívója és tekintélye, mely minden ellene irányuló csapást visszavághatott volna. A kert csak beépítendő terület volt. *Linzbauer* utódjának, *Jurányi* Lajos professzornak már nem sikerült megvédenie a kert há-
tárait. Az ő munkakörének nagy része különben is az új növényanatomiai és élettani intézet szervezésével esett össze, s bár megépítette az aquariumot (Viktória-ház), s megkezdte a kert rendbehozását, de nem tudta megakadályozni 1894-ben azt, hogy a 26 holdnyi területből 4000 négyzetöglnyt ki ne hasítsanak egy egyetemi orvoskari intézet részére. *Jurányi* fiatal éveiben hírnevet vívott ki tudományos kutatásaival, később azonban hosszú, súlyos betegsége letörte az ő erejét is; még azt sem tehette meg, hogy a kikezdett kert területének csorbításával egyidejűleg új kert alapításába kezdjen. Ha ez megtörtént volna, manap, mikor a kert nagy része beépített, már készen volna az új növénykert. Igazgatóságának vége felé, különösen *Fekete József* intéző érdemes

ALPESI NÖVÉNYEK.

A MEGSZÜNŐ BUDAPESTI EGYETEMI NÖVÉNYKERTBŐL.

működése által már nagyban gazdagodott, szé-
pült a kert, a melyet Jurányi utóda, a jelen-
legi igazgató, *Mágozsy-Dietz Sándor* professzor
is iparkodott színvonalán megtartani. Az egész
kert működése kimerül már évek óta a foly-
tonos átköltözésben, egyik helyről a másikra,
az egész kert nagy fáradsággal felnevelt ritka
növényei, az újabb évtized haladásának tanui
mind a pusztulás szélére jutottak. A míg az
egyik felén modern orvoskari épületek, pazar
berendezési paloták emelkednek, addig másik
felén a halomra összehordott plánták várják
megmentőjüket, kis, elrekesztett kertcskében
virít a ritka agave, régi kis épületben össze-
szűfolyva nyílik a nilusi tündérróza sok tár-
sával; az utóbbi években oly gazdaggá vált
pálmaház karesz pálmái, trópusi banánjai
várják új, hatalmas, hozzájuk méltó hajlékukat.

Azóta, mióta az újabb területvesztések meg-
kezdődtek, megakadt fejlődésében az egész
kert, s pusztul, elvesz sok évtized sok fáradsá-
ggal, költséggel elért eredménye; úgy az egye-
temi oktatás, mint a tudományos búvár-
kodás hosszú időre érzékeny hiányt szenved.

Ha már visszatérhetetlen volt az Üllői-úti
terület beépítése, addig, a míg a régi kert
helyét *új kert* teljesen készen, s berendezve
nem volt, nem lett volna szabad a régi kertet
megbolygatni. Ismét kert nélkül van a magyar
botanika, s majdhogy arra a fokra nem esett
vissza, mint ez előtt kerek egy századdal volt.
Ha most sürgősen meg nem mentjük a még
meglevőt, ez a visszaesés visszatérhetetlen
megtörténik.

Az elhelyezés kérdése kiváló fontosságú.
Legelső elv, a melynek a terület megválasztá-
sánál érvényesülnie kell, az, hogy az új
növénykert végre *állandó* helyre kerüljön,
hogy a befektetések, alkotások, a melyek úgyis
csak egy emberöltő múltán hozzák meg első
gyümölcseiket, hiábavalókká ne legyenek, mint
az eddigiek nagy része. Második és harmadik
elv, melyeknek szintén érvényesülnie kell, az,
hogy a növénykert csak az *egyetemi oktatás*
és a *tudományos búvárkodás* helye legyen, a
hol a *nagyközönség* érdeklődése is anyagot,
s művelődésére hoztint meríthessen. Természet-
szerű dolog, hogy a kert talaja, a környezet
hatása a kert levegőjére stb. önmagától adódó
feltétel. A kert helyül terveztetett területek
közül legutóbb a *Margitsziget* nyomult elő-
térbe. A Margitsziget jelenlegi igen becses
növénykincsenek meg nagyban való gyarapítá-
sa s nagy, nyilvános pálmaház építése által
nehézség nélkül átalakítható olyan növény-
kertté, a mely a nagyközönség művelődési
vágyát, érdeklődését teljesen kielégítheti, sőt
a legnemesebb szakrális helyévé lehet. Az
eddig is kiváló szakképzéssel folytatott szigeti
kertészet fejlesztése és tudományos vezetése
által ez a *nyilvános botanikus kerti jelleg*
könnyen elérhető, s kulturánk egy igen életre-
való, s nagyjövőjű intézménnyel gyarapodnék.
Az *egyetemi oktatás* és a *tudományos búvár-
kodás* céljára szolgáló kert azonban nem
egykönnyen tudok elképzelni a Margitszigeten.

Ehhez a kettős célhoz egy minden irány-
ban egyenlő módon kifejlesztendő kert szük-
séges, olyan területen, a hol minden növény
könnyű szerrel tenyészíthető legyen. Ez a kérdés
az árvizes szigeten sehogy, vagy csak sok
millióba kerülő talaj-építkezések útján volna
megoldható. De még ekkor is felmerül az a
kérdés, hogy mint tudományos intézménynek,
miként egyeztethető meg ez a jellege a szigeti
jelenlegi szakrális jellegével? Minden-
esetre a szigetet és kert nagyrészt elkerítése
s a közönségtől való teljes elzárása sok ne-
hézségbe ütközik, pedig ez az elzárás élet-
kérdés egy tudományos kísérleti telep részére.
Mint egyetemi intézménynek szoros kapcsola-
talan kell lennie az egyetemi növénytani
tantermekkel és laboratóriumokkal, melyek-
nek a területén való elhelyezése feltétlenül
szükséges. Az egész szigetet pedig a főváros
és az ország közönségétől elvenni lehetetlen,
ez nagyobb vesztesége volna a fővárosnak és
a közönségnek, mint nyeresége a tudomány-
nak. Igen nagy költséggel is csak olyan egyetemi
növénykert volna alapítható a szigeten, mely
elő a további fejlődés útja el van vágva, és
ezután is folyton felette függene az ideiglenes
elzug veszedelmét. Egy ideiglenes természetű

SENET DÁVID. — Lotz Károly kartonja.

növénykert alapítása pedig nem hogy nem
lendít az ügyön, hanem sokat árt neki.

Van Budapestnek elég más alkalmas helye
még egyetemi növénykert részére, az illetékes
tényezők bizonyára tisztában vannak ezzel.
Jelenleg fődolog a sürgős és végleges meg-
oldás. Magyarországon egy egész tudomány-
halmaz alól ki van rántva a ponyva, nincs
kerte sem Budapestnek, sem a hasonló sorsú
Kolozsvárnak!

Az összes tényezők együttműködésére van
szükség, meg kell alkotni modern szellemben,
a külföldi nagy alkotások példájára az új
növénykertet, mely az egész ország kulturális
haladásának tükré kell, hogy legyen. A kultur-
államok minden növénykertjét az a nagy
nemzeti érzés tette nagygyá, a mely hazájának
akarta biztosítani az elsősegét, a vezetését ezen
a téren is; a társadalom előkelősége, a nagy
közönség meleg részvétele keltette életre min-
denhol ezt az intézményt; a koronás főtől
kezdve a legszegényebb természetbúvárig min-
denki ott állott áldozatával akkor, midőn ilyen
nagyfontosságú intézmény megalakítása vált
szükségessé.

Dr. Szabó Zoltán.

EGRESSY GALAMBOS GÁBOR.

Századik születésnapja.

1808-ban született Egressy Gábor a borsod-
megyei Lászlófalván. Apja protestáns lelkész,
a ki fiát faluskájában utódjának, papnak
szánta. Tíz éves korában már Miskolcra
bennlakó a kollégiumban.

Lassankint felszerepedett, s ő maga is azt
akarta, hogy az Úr szolgája legyen. Czakó, egy
protestáns pap, a ki vonzódott a beteges színű
fiatal diákhoz, beszélt neki a kollégiumon ki-
vüli világról, hogy a miskolcziak új színházat
építettek. Néha-néha — később — magával is
vitte a színházba.

Egressy pedig lassankint úgy megszerette

a színészeket, az előadásokat, hogy egy szép
napon megszökött Miskolcra, s Pelsőczón,
Jánosi-Kakas János társulatánál beállt a szí-
nészek közé 1826 június havában. Rozsnyón
lépett fel először Gombos: «Szent a törvény,
szent az esküvés» Angelo szerepében. Czakó
pap, a ki maga is vissza akarta hódítani a
hittudományok Egressyt, értesítette szüleit,
hogy fiuk színész lett. Az apja vagy kétszer
is haza vitte, de a teológusból lett színész
állhatatos maradt új pályájához, s végig vándor-
dolta Göde, Láng, Megyeri, Kakas és Bella
társulataival az egész országot.

Egressy pályája kezdetén nem volt nagy
színész, sőt általánosságban nem sokra be-
csülték a czérna hangú, gyenge testalkatú,
vézna deklamátort. De ő maga is megúnta
két-három szavass szerepeit, s a színpadi munká-
t: a szerepkihordást, színleposztást, díszlet-
rendezést és festést. A jobb élethez, s intelli-
genciához szokott fiatal ember visszatér Mis-
kolcra, a hol már ő játssza a legfontosabb
szerepet, sűgője lesz a legelső erdélyi dalszí-
nész társulatnak. E csapattal jut el Kassára,
a hol öt évet tölt, majd Kolozsvárra megy.
Egressy kedvelt embere társulatának, s mind-
inkább több és nagyobb. Szerelmes, intri-
kus és fiatal tragikus szerepeket osztottak
ki neki.

Érdekesen ír a «Honnövész» kolozsvári tudó-
sítója 1834 május havában Egressy Gáborról.
«Hangja gyenge, nem hősöb illő, bár foko-
zatosan fejlődik, s napról-napra többit tud,
színészi ügyességet bajosan fog sajátolni.»
Ez volt az első komolyabb kritika Egressyről.
1835-ben kerül először Budára, a hol Me-
gyeri, az első nagy magyar színész kezdte
oktatni Magyarországon már Kántor Gerzson
próbálta meghonosítani a természetes beszédet,
bár az akkori idők embere inkább hajlott a
színészek szoborszerű modorlatára, orkán hangú
tombolási felé. Megyeri, kinek bár félelmetes
hangja volt, mindig csak a «legmegfelelőbb
és legtermészetesebbnek tűnő» hangot hasz-
nált intrikus és más szerepköréhez.

Megyeri a fiatal színészszel a német szin-
házat is gyakran látogatta, s lassankint ki-
tanította Egressyt, a ki most már felhagy az
énekő szavalattal.

A német színházban sokszor látja a bécsi
színházak művészeit szerepelni, s ellenálha-
talan vágya végigjárni Bécsét és színházait.
Nyelvtan vesz s németül, később francziául
tanul. Igazán csekély fizetésből 1836 áprilisig
megtakarít egy pár tizedet. Ebből 25 forintot
magának tart az útra, a többit átadja a fele-
ségének. Felveszi botját s könnyű nyári ruhá-
ban, hátán vándortarisnyával indul útnak.
Másnap reggel Bécsben látja a felkelő napot.
Öt hétig jár itt a Burgtheater előadásaira.
Szinte csodás, hogyan él meg csekélyke pénz-
ből. Mikor ráért — t. i. ha nem volt szin-
házban — előkereste batyujából szerepeit, s
tanult, tanult, hogy ő még jobbat tudjon adni,
mint a bécsi művészek.

Hazajön, s művészetével csodákat akar
művelni. De hiába! A nemzeti színházban
kiült, — a hogy Egressy nevezte, — a dráma
bukása. Egressy a dráma érvényesülését köve-
telte. Ő nem kenyérkeresetből, nem üldözések
elől ment színésznek, célja volt, tudatosan
művelni magát, s másokat, hogy drámai szí-
nészeken a magyar drámairodalom életre keljen.
E művészi programja mindenestere szép volt,
mint minden művészi cél. Sőt sikert is ara-
tott. Szigeti, Szigligeti, Csiky, Obernyik, Hugo
és Degre sokszor csak azért írtak, hogy Eg-
ressy és Lendvay eljátszassák drámájukat.
1839 elején pedig, hogy a magyar dráma-
irodalmat terjeszszék, Fánccsival és Szigligeti-
vel szerkeszti a «Pesti dráma füzetét».

Bár ekkor főleg magyar szerzők darabjait
tanulja, mégis különös szeretettel vonzódik a
shakesperai szerepekhez. Learja és Hamletje
páratlan. Hamletet a maga realitásában adta,
de mégis megmaradt annak misztikus külseje.
Learja pedig mindenkit megrendített, s a ki
szívzorongva, oda akart ma kiálltani Learhez:
«Vigyázz, megcsalnak lányaid!», holnap együtt
akarta Corjolánal ledönteni Róma falait. De
pompások voltak magyar hősei is! Egy bécsi
festőművész, a ki Pesten a Bánk bánját látta,
felszólítás nélkül lerajzolta Egressyt e jelme-
zében, s a képet a pesti műbarátoknak aján-

lotta, a kik azt sokszorosították. Ez volt első
litográfált arcképe (1839).

1840-ben ő nyitja meg a szegedi városházán
lévő új színpadot. Sokat kóborol a vidéken,
majdnem minden évbent végigjárja az ország
nagyobb városait. Folytonosan hadilábon él a
nemzeti színház igazgatóságával. A hogy
maga írja 1841-ben, mikor újra szerződik:
«reményeim, s minden erőlködéseim egy üdvös
drámai reformra nézve meghiúsulának!... s
színiügy veszélyben van!... soha szerencsét-
lenebb, avatatlannabb, tehetetlenebb, elfogultabb
kezekben nem volt ez ügy, mint épen most.
A színészek és igazgató közt nincs bizalom,
sympathia».

Ellenállhatatlan vágya keletkezik Párisba
menni és Rachelt meglátni. Hosszabb vendég-
szereplése után pár ezer forintot szerez, mely-
nek jórészt családja fenntartására itthon hagyja,
maga pedig Németországon át Párisba utazik.
Utirajzaiban épenséggel nem dicséri a né-
met művészetet. Szinte tobzódik a francia
színészek játékában. Művészetét megacélozza,
s mikorra hazaér, az ő játéka már szint' oly
tökéletes lesz, hogy a nemzeti színház igazga-
tója, Bartay rajongó szeretettel segít rajta, s
megvédi minden intrikával szemben.

1845-től, a szabadságharcig a nemzeti
színház tagja. Ez időt foglalja el nemes, mű-
vészi versenye Lendvával. Egressy maga is
szép versenynek tartja e küzdelmet. «Nem el-
fogultság, — írja önéletrajzában, — kenyér-
és becsület-irigység volt az, hanem az ihlett-
ségnek és művészi önértetnek oly követelése,
mint midőn költők, vagy más művészek ugyan-
azon tárgyat dolgoznak fel.»

A szabadság hajnalán ő gyújtotta az első
méceset a nemzeti színházban. S a kigyulladt
méces lángja terjedt tova, be a szívek mé-
lyébe, s az, a ki ma a színpadon szavalt,
holnap a népek szómonkolt, később képviselő-
jelölt lett. Egressynek ekkor egy proklamá-
ciója is megjelent «1848 márczius 16» cím-
mel. A kormány kinevezti hadserevező kor-
mánybiztosnak Szegedre. Először vonakodik
elfogadni az állást, de Petőfi biztatására
Szegedre megy. Itt a népfelkelést szervezi,
majd 500 főből álló szabadcsapatot toboroz,
melynek megszervezését ő a vezére. Majd
ismét kiad egy röpiratot «A rácz lázadás és
magyar ügy»-ről. Sebélv Pestre megy, s
rész vesz Budavár visszafoglalásában, majd
egy ideig Erdélyben bujdosik.

Világos után pedig Törökországba megy.
Idehaza halálra ítélik, majd felmentik, de
eltiltják a színpadtól. Egressy mégis hazajön.
Nyomorog, de Simonics intendáns nem segíti.
Megírja törökországi naplóját, féltékeny
bocsátja útnak, mert szerinte «a könyv olva-
satlanul olyan, mint a színpad néző nélkül».
Végre mégis rendező lesz a nemzetiben, a hol
most minden művésztől eltekintve, az anyagi
jövedelmet teszik előre. «Pedig a nemzeti
színházban — mondja emlékiratában — nem
az anyag (a jövedelem) teremti elő a szelle-
met, hanem a szellem biztosítja az anyagi
jólétet.» Enyhülést lelkiivilágára a hitéletben
keres, theologus akar lenni, s beadja 1853-ban
a nyugdíjazási kérvényét.

Végre hosszú, kínos várakozás után vissza-
jöhet igazi otthonába. Öt év óta első fellépte
a nemzeti színház színpadán 1854 május
10-én volt a Lear király czimszerepében. Soha
nem játszott ily tökéletesen, ilyen fenségesen
és ily bensőséggel.

Akkor játssza Brankovicsot és más, igen ne-
héz szerepeit. Idegzetét ezek hamar tönkre-
tették, s ő mindenütt mellőzést, intrikát látott.
1859-ben ismét kéri, hogy nyugdíjazsák.
A közhangulat visszahívja s Egressy ismét
a színpadra lép. Szinte megifjodva játszik s
a kritika azt írja róla: «egészen megfranciá-
sodott».

Újbóli szerződése is igen engedékeny volt.
Csak akkor lépett fel, ha akart. Így ráért
irodalmi dolgokra s 1860-ban megindítja a
«Magyar színházi lap»-ot, melyből 1860
december végén megszűnt. Többször magán-
jellegű színiiskolát nyitott, végre 1864-ben a
nemzeti színház Egressy buzdítására, meg-
nyitja a magyar színészi tanodát.

Irodalmi működését 1863-ban a Kisfaludy-
Társaság jutalmazta azzal, hogy Hajnai közö-
sége. Írói életének első lépése a Honművész

1835 első évfolyam 12-ik számában megjelent
verse. Utolsó munkája 1865-ben jelent meg.
A címe: «A színészet könyve.» Fordított
szindarabokat is, főleg Shakespearét, németből.
1864 július 20-án az «Egy pohár víz»
Bolinbroke-ját játszotta. Már a színpadon is
roszul lesz, hebeg, ismétleged, ügyetlenkedik.
Előadás után orvost hívat, a ki gyenge szél-
ütést állapít meg.

A pályatársak figyelme, a közönség részvéte
jó hatással volt rá. Lelki energiájának köszön-
heti, hogy fáradságos szerepét, a Lear-t 1865
január 20-án ismét játszhatta.

E fellépéstől haláláig, majd minden nap
játszotta nehéz szerepeit s a mellett érezte,
hogy ismét erős, egészséges. Kedvenc szere-
pei: Angelo (Padua zsarnoka), Bánk, Petur,
Gritti, Apañ, Marót bán, Csák, Brutus, Corjo-
lán, Hamlet, III. Richárd, Othello, IV. Hen-
rik, Lear, Petrucchio, Macbeth, Caesar, Kean,
Brankovics, Juranics (Zrinyiben), Bankár (és
báró) stb.

Szép nyári napon, 1866 július 30-án a Bran-
kovics Györgyöt játszotta. Még a harmadik
felvonás előtt igen jól érezte magát. Az utolsó
jelenet felé, — mikor Brankovics egyik fia (a
művész fia, Egressy Ákos játszotta), megva-
kítva kesergő; «atyám sohasem látom többé
fejedelmi arczodat» s kimegy, majd bejön a
másik fiú, Brankovicsnak a szerep szerint is
egy két szóváltás után össze kellett volna
esnie, de Egressy hirtelen roszul lett s a
halál sem várta meg a szerep utasítását. Meg-
szakított egy életet, egy nagy művészetet.
A közönség először tapsolt, majd a rendező
jelentette, hogy Egressy meghalt a közönség
szeme láttára...

A függöny legördült s a közönség sohasem
látta viszont Egressy Galambos Gábot s az
ő művészetét.

Lugosi Dóme.

PISTA SZERELME.

Elbeszélés.

Irta Haraszthyne, Szederkényi Anikó.

Pista tizenkét éves volt. Barnahajú, sugár-
termetű, fekete szemű gyerek.
Édesanyja tizennyolcz éves kezdő színésznő
volt, mikor Pista született. Tőle örökölte forró
szívét.

Pista életének első felét apró kis iskolai
idillek töltötték ki. Ovodai, elemi iskolai sze-
relmek, a melyek egy-egy uszonna-megfelelé-
sig, tolleségiség, számtani föladat közös ki-
dolgozásig terjedtek...

Ilyen előzmények után következett el az
a május. Egy emeletre költöztek Elizékkel.
Ők az utcza úri lakásba, Elizék a folyosó
végén, a kis egyszobásba. Eliz szöke volt,
gyönyörűen szöke. A szeme ám barna volt,
olyan mint a Mátyas diáké, a kit pedig olyanra
festettek, a milyenre akarták, hát gyönyörűre
festették.

Egyidőben mentek iskolába. Első reggel
egymásra néztek, de még nem szóltak.
A második napon már megütötte véletlenül
a vonalzóval az ablakot Eliz, mikor elment
Pisták előtt.

Harmadik napon találkoztak a játszótéren.
— Te is a mi házukban lakol? — kezdte
Pista.

— Mi a te apád? — felelte Eliz.
— Az én apám meghalt, mikor én még
nagyon piczi voltam.

— A Sas-utczában, a honnan mi idejöttünk,
volt egy fiú, a Sándor, az is azt mondta, hogy
meghalt az apja, pedig neki nem is volt apja.
Négy van apám is, meg nyáram is.

Így kezdődött a barátság. Estig maradtak
együtt. Mikor a lépésön föfelé ugráltak, a
karfán valahogy összetalálkoztak a kezük.
Megesendesedtek. Lassan lépdeltek és a só-
tétben halkan beszéltek.

— Szoktál te félni? — kérdezte Eliz.
— En? Mit gondolsz rólam, — felelte
Pista. Bár hirtelenében eszébe jutottak szidá-
sok és kikapások, mikor nem akart a gyerek-
szobában egyedül maradni.

— Én nagyon bátor vagyok mint az orosz-
lán — hazudta tovább. — Én olvastam Ali
baba és a negyven rablót is. Hát te olvastad?

— Én nem szoktam olvasni, tudod.

Fölértek. Mielőtt elváltak, kezét fogták.
— Szervecs.

Pista mondta:

— Én láttam egyszer, hogy a Döczkő bácsi,
a ki huszár, megcsókolta Aranka néneinek a
vállát, a hol ruhája nem volt. A mama azt
mondta: ez fess dolog.

— A nagyok azok mindig fessék. De köny-
nyű nekik, mikor ők olyan nagyok.

Már rég egyedül volt Pista szobájában, de
nem tudott elaludni. Nyitott szemekkel feküdt
az ágyban. A hold bevilágított ablakán. A fehér
sugarözönben meglevénedet Mátyas diák és
mintha bologatott volna. De nem tudott ér-
deklődést kelteni maga iránt. Pista a délutánra
gondolt. A játékokra, a labdázásra, a bujós-
dira. A kezén égő folt gyúlt ki, ott, a hol az
Eliz kezéhez ért. Hallotta a hangját is Eliznek.
Látta a szemét, lobogó haját, ruháját, a mely
épen térdig ért. Minden ott tánczolt Pista
körül. Nyugtalanította, nem merte a szemét
behúnyni, félt.

Ekkor az jutott eszébe, a mit Eliznek mon-
dott: hogy ő sohasem fél. Zavarba jött. Igye-
kezett mátra gondolni. Arra, hogy holnap is
kimegy a játszótérre. Ő fog virágokat vinni
Eliznek. A nagyok is mindig visznek virágot.
Ő majd az uszonna-pénzen vesz virágot. Aztán
van neki egy kinyitós, angyalos képe. Kará-
csonyokor kapta a szobalánytól. Majd azt is el-
viszi Eliznek. De hol is van az a kép? Úgy
emlékszik, hogy a mappában van.

Nagyon szeretett volna az ágyról leszállni
és megnézni, hogy ott van-e, de nem mert.
Ezért borzasztó dühös volt magára, de leszállni
még sem mert.

A szomszéd szobából hangos nevetés fel-
latszott át. Jaj, megjött a mama. Pista fél-
betakarodzott, a szemét erősen leszorította.
Elaludt.

Másnap, mikor a játszótérre indult, elő-
kereste az angyalos képet. A Magyar Olvasó-
ban volt. Bekapolta és kiment. A folyosón
megnézte a képet. Visszament és visszatette
a Magyar Olvasóba. Sajnálta, majd holnap
viszi el.

Este Pista izzadt erősen. A Földrajz nyitva
feküdt az asztalon. De ő nem azt tanulta,
nyelvtani dolgotot csinált. Borzasztó nehéz
volt: «Írjátok öt bővített mondatot időhatá-
rozóval» és öt bővített mondatot állapottha-
rozóval.» Szegény Eliz. Nem esuda, ha egy
leány ilyet nem tud megcsinálni. De bizony
Pista sem tudta. Reggelre nem voltak meg a
bővített mondatok, de az angyalos kép ott
volt a fűzetben.

— Meg ne mutasd a Marinak, ő adta.
Ilyen események garmadigitották a Pista sze-
relmét, a mely már harmadik hónapjában volt.
És Pista, a forrószívű Pista, még mindig nem
jutott el az első csókiig. Pedig ő már tudta,
hogy van csók. És hosszú-hosszú éjszakákon
át vergődött kicsi ágyában. Reggelre átmedve-
sedett a feje alja a verejtéktől. Megkörnyé-
kezte Eliz göndör haja.

Milyen jó lett volna Pistának, ha gyermek-
lelke tisztá meg, ha nem mérgezi meg a tit-
kolt csók látása, akkor meg merte volna
csókolni Elizt. Akkor hitte volna, hogy ártat-
lan csókja gyermekcsók.

Egy estefélé bejött Pista mamájához a ház-
mesterné. Elmondta, hogy Pista a suszterék
Elizével játszik mindig. Elhord neki mindent.
Szalagot, selyemdarabot, süteményt, képet,
egyszóval mindent. Ő, a házmesterné, ugyan
nem bánná ezt, mert neki semmi köze hozzá,
de fáj a lelke a kis nagyságos úriért. Olyan
szomorú.

— Hát szomorú? Én nem vettem észre.

Estére Pistát alaposan megnézte a mama.
Úgy találta, hogy tényleg sápadt és rosz bő-
rben van.

Ezen segíteni kell, de hogyan? Egész éjjel
törte a fejét és másnap megkezdődött a had-
járat.

Ebéd közben a mama véletlenül Elizékről
kezdett beszélni. Arról volt szó, hogy Eliz
apja egy közönséges süzster. Egy süzster. Hogy
milyen szegény egy süzster gyerekének lenni.
A kinek az apja a más rongyos cipőjét fol-
tozza. És milyen szegények a süzsterék. Min-
dig babot és krumplit esznek.

Pista hallgatott és figyelt. A lelke mélyéig
megrendült. Szeretett volna nagyot kiabálni:

Itató. (A hatvanas évekből).

nem igaz, nem igaz. De nem mert Hősiesen végig ette az ebédet. A kezesök után a fürdőszobába szökött. Odatámaszkodott nagy szomorúan a majolika-kádhoz.

Erősen gondolkodott. Azt hiszem, szeretne volna, ha ő a királyfi, a ki táltos paripáján megszóktetheti Világszép nádcsal kisasszonyt. Vagy ha ő olyan erős lenne, mint Ali baba. Azt hiszem, eszébe jutott olyasmi is, hogy jó volna elvándorolni kettőjöknek a jóságos törpekirályhoz, a ki Zulimát is kiszabadította a Zöldszakállú Varázsló körmei közül. De még nem találhatta egy tervét sem kivihetőnek, mert a fürdőszoba csendjében keserves sírás hallatszott sokáig.

Már három óra tájt volt, mikor Pista nyílesen szökött ki. Lihegve ért a játszótérre, a hol egy padon szomorúan gubbasztott Eliz. Mikor meglátta Pistát, nagyot visított, a nyakába ugrott és... és... megeskötölte.

Szegény Pista... kis szíve majd megszakadt. Nem játszottak. Elmentek olyan messzire, a hová nem hallatszott a lármá. Leültek éppen egymás mellé. Nagyon egyszerű dolgokat beszéltek.

Lovak. (A hatvanas évekből).

LOTZ FESTMÉNYEINEK KIÁLLÍTÁSA AZ EGGENBERGER-FÉLE MŰKERESKEDÉSBEN.

— Én ma nem feletem semmiből. Dus Laczit becsukta a tanító úr, mert nem tudta a számtant. Az sohase tudja. Az nagyon buta, még annyit sem tud, mennyi hatszorhét, — mondta Pista.

— Én tudom. Negyvenkettő. Én tudom az egészet. De össze-vissza. Ki is kérdezhetsz. A mi kisasszonyunk mindig kivételez. A Schvarcz sohase tud semmit, mégis szabad neki mindig kezét csókolni a kisasszonynak. Igen. A Schvarcz az olyan büszke, pedig az apja egy rongyos botos. A kisasszony mindig ráadja a kalapot, oszt megsimítja a haját. A Schvarcz azt hiszi, hogy ő a legszebb, mer van neki mindennap másik ruhája meg a szobaleány viszi neki a táskát...

Pista másról is szeretett volna beszélni. Egész délután azt szeretne volna kérdezni: igaz, hogy ti mindig babot esztek? Vagy: igaz, hogy a te apátat pofozták mindig, mikor kicsi volt? Vagy: igaz, hogy részegen cipeli a rendőr a dutyiba? De nem mertte egyiket sem megkérdezni.

Estefelé elindultak haza. Pista, mikor a padról leszálltak, megcsókolta az Eliz kezét. Eliz meg volt hatva, de aztán fölvetett.

— Most én vagyok a kisasszony. A lépcsőházban csókolóztak vagy százszor, aztán pirosak lettek és elfutottak... Ekkortájt gyorsabb tempóban kezdett haladni a dolog.

A mama, a cselédek, a házmesterné, a mosónő, mindenki, egyszóval mindenki csak Eliz-

A zene. (Karton a nyolcvanas évekből).

ről beszélt. Szidták, rágalmazták. Azt el sem lehet mondani, miket találtak ki. Pista csak hallgatott. Hitte is, nem is, a miket mondtak. Ha mellette volt Eliz, akkor nem bánta, ha igaz is. Még azt sem bánta, hogy Eliz eseléd lesz, ha megnő. Egyszer azt kérdezte:

— Ha én meghalnék, sírnál?

— De nem halsz ám meg — felelte Eliz. Ámde Pista szíve nem bírta a vihart. Türelmetlenül, hangosan dobogott.

Történt egy este, hogy a mamának nagy bosszúsága volt. A velencei szerviszből összehűrt egy darabot a szobaleány. Mikor Pista elébe került, rákiabált:

— Megint együtt voltál azzal a tolvajjal?

— Nem tolvaj, — felelte Pista.

Igen, visszafelelt.

A másik pillanatban pof csattant el. Aztán szidások, háthaütések következtek.

— Ha még egyszer megláttalak azzal a rongyossal, te ilyen, te olyan.

Megint pofon, megint háthaütés.

Pista egész lelke fölfordult. A szegénytől, az igazságtalan megbántástól vérbeborult előtte a világ. Harag, gyűlölet lobogott benne. Egy vágya volt, futni a szidás, a lármá elől, úgy elfutni, hogy ne hallja többet soha.

Anyja megint fölemelte a kezét.

Pista dobogott át a szobán, a másik szobán, ki a nyitott folyosóra... és nagy ívet írt le a levegőben, nagyot zuhant... Piros, forró vére befestette az udvar kemény kőközkait...

A HÉTRŐL.

Halottak napja. Ez az a nap, a mikor a temető — beszél. Minden sir megszólal és valamás az is, ha egyiknek-másiknak nincsen semmi mondani valója. A sírok — virágyelven beszélnek. Van, a melyiket valósággal elborít a kegyeletnek, a hálának, az emlékezés elevevényének ez a viruló megnyilatkozása. Az ilyen sir azt mondja: — Én nagy ember hamvait őrzöm, a ki soknak sokat adott! — Másokon kevesebb a virág, de a mi van, az könnytől harmatos. Ezekben emberek pihennek, a kik ha nem voltak is nagyok, jók voltak, tudtak maguknak szeretetet gyűjteni, tehát bennük is szeretetnek kellett laknia. — Vannak azután sírok, egészen disztelenek, egészen elhagyottak. Vagy olyan emberek pihennek bennük, a kik az életükkel mindenestül távoztak el a földről, vagy olyanok, a kik immáron együtt vannak mindazokkal, a kik emlékezhetnének rájuk. Ha vala-

tűnknek, akármilyen legyen is a mesterségünk vagy a hivatásunk. A tanár privát órákat ad, az ügyvéd ügynökösködik, az író zsurnalisztáskodik, a közhivatalnok, a kinek csak délelőtt van dolga, délutánra átalakul magánhivatalnokká, a jogász ügyvédi írnok, még a diáknak is van mellékfoglalkozása: a házitánító. A törvényhozó egyéb foglalkozásának se szeri, se száma. De két hivatala van még Ő Felségének is: a mellett, hogy magyar király, osztrák császár is. Látnivaló, hogy a foglalkozásnak összetett volta minálunk mesterség, kor, rang és vagyoni helyzetre való tekintet nélkül a legnagyobb mértékben általános: a többféle elfoglaltság nem egy vagy egyes hivatási ágak sajátossága. A világon mindenütt olyan a szociális boldogulás, az egyéni haladás rendje, hogy a fizetés növekedésének arányában nő ugyan a felelősség, de fogy a munka. Már pedig a felelősség, ha még oly súlyos vagy tömeges is, nem igen jár időbeli elfoglaltsággal. Ez a magyarázata annak, hogy a

hatna az ember. Egy mondatot, a miben érez van, erő van és olyan kemény keserűség, mintha sok ezernyi ember bajából kovácsolták volna össze. A vallatásánál ugyanis arra a kérdésre, hogy mi vitte a bűnre, ezt felelte:

— Sehogysé tudtam odáig vinni, hogy egyszer mindenem legyen. Mire egy jó kabátot tudtam magamnak venni, már rongyos lett a cipőm, ha aztán ennek az árát is összekuporgattam, akkor meg már a kalap mállott le a fejemről. Mindig hiányzott valami...

Ez a bűnbe esett, nyomorult, tudatlan legény bizonyára még a sejtelmével sincs annak, milyen plasztikus meghatározását adta egy óriási tragikumnak, a melynek millió áldozata küzd, jajgat, verejtékezik és vérzik itt a földön. Nem is milliónyi, de sok-sok milliónyi ember egész élete történetét mondotta el néhány szóban, a minek az értékét nem veheti el az, hogy egy megtántorodott, bűnös ember ajkáról hangzottak el. Nem az-e a legáltalánosabb keserűsége, a legádázabb korbácsa az

KUKORICZA-TÖRÉS. — Pataky László rajza.

menyünknek meg kell halnunk, ebben egyenlők vagyunk mindnyájan; de az ember sorsát azért a halál se teszi egyenlővé. Mert az élet értéke megmarad a következő nemzedék vagy nemzedékek örökségének és halottak napján a temető pompája igazában nyílt kitérása annak: ki mennyit hagyott az élete tartalmából maradandó örökségnek, egyben dokumentuma annak is, miképpen becsülik meg az örökösök ezt a hagyatékot. Egy figyelmes séta a temetőben halottak napján egész sereg dokumentumot tár a szemünk elé multról és jelenről, halottakról és élőkről.

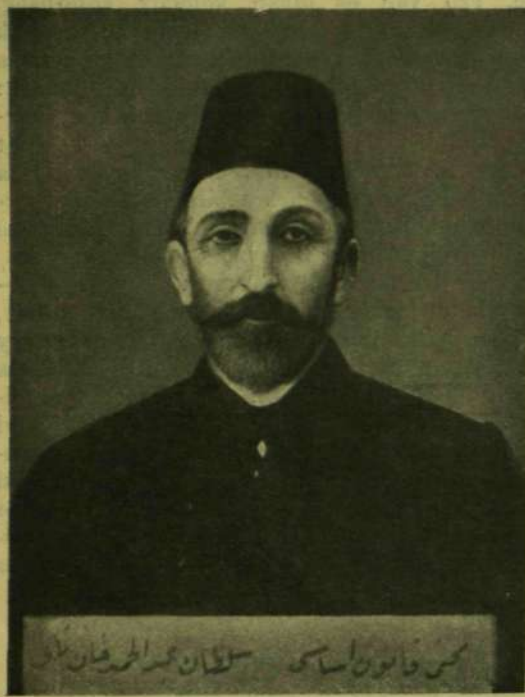
A mellékfoglalkozás. Erről sok szó esik mostanában. A kultuszminiszteriumban állítólag a tanárok mellékfoglalkozását tették szóvá. Bárczy István polgármester pedig a fővárosi tisztviselők mellékfoglalkozásáról, illetve ennek a nyilvántartásáról tett intézkedést. A mellékfoglalkozás kérdésénél közérdekűbb alig van Magyarországon, mert minálunk szinte kivétel nélkül mindenkinek van vagy mellék- vagy még egy foglalkozása, nem is említve a politizálást, a mi elmaradhatatlan fűszere az éle-

gyöngyben fizetett ember készséggel vállal más munkát, mert kevés a pénze; de vállal egyéb tiszteletet a nagyobb állású, nagyobb, sőt nagyjövedelmű ember is, mert — sok az ideje. Erkölcseleg se annak, se ennek az eljárását nem lehet megítélni vagy éppen elítélni. A legelőbb emberi jog, hogy fölállozhassam a pihenésem szabad óráit akár azért, mert szükségem van még egy darab kenyérre a magam vagy családom számára, akár azért, mert a vállalt egy kötelesség vagy hivatal meg szabadon hagyja a munkaszerőmnek és dolgozó kedvemnek egy más földat betöltésére elegendő részét. A pihenés mindenesetre szükséges mindenkinek: de egészen egyéni dolog, hogy ki mennyi pihenést érez a maga számára szükségesnek vagy — megengedhetőnek. Van ember, a ki három nehéz hivatalát egymaga jobban és teljesebben tud betölteni, mint egy másik egyetlen egy könnyebbet.

A mi mindig hiányzik. Az újpesti rablókaland egyik tettese a hamar befagyott bravuron kívül produkált még valami egyebet is. Olyat, a mit egy rablótól nem igen vár-

embereknek, hogy — mindig hiányzik valami abból, a minek a teljességét életünk szükségességének érezzük? Ha a kabátunk jó, a cipőnk rongyos, ha a cipőnk se rongyos, a kalapunk lyukadt ki. Természetesen a kabátunk, cipőnk, kalapunk nem kell okvetlenül éppen kabátot, cipőt és kalapot jelentenie, jelenthet bármi mást, a mire szükségünk van, hogy minden szükségesnek a birtokában érezzük magukat: de azért a kép igazsága véres igazság marad. Hol az a boldog ember, a ki mire az egyik kívánsága betelt, ne tüzelne már egy második, hogy ezt is elérvén, a harmadik gyuljon ki a lelkében? Nem abban telik-e az egész emberiség kilencvenkilenc százalékának az élete, hogy holtig küzd a «mindenért» a melynek öröke hija marad? Hija marad azoknál is, a kiknek kabátja, cipője, kalapja annyi van, hogy egy fél falut felöltöztethetnének vele!

A tévedés. Mr. Coratnak, Páris egykori rendőrfőnökének igen érdekes emlékirataiban van egy érdekes megjegyzés, a mely így szól: «Egy rendőri nyomozás, a mely valamely

ABDUL HAMID SZULTÁN LEGÚJABB FÉNYKÉPE, SAJÁTKEZŰ ALÁÍRÁSÁVAL.

nagy büntény tetteit hajszolja, szinte sohas mondható eredménytelenek. Nem mindig sikerül ugyan az aktuális büntetett elkövetőit megcsipni, de a hajsza friss energiája okvetlenül az igazságszolgáltatás kezébe juttat olyan bűnösöket, a kiket ez alkalommal nem is kerestek vagy már egyáltalában el is felejtettek keresni.

Ha figyelemmel kísérjük a nagy nyomozások, az erős hajszák krónikájának minden részletét, be kell látnunk, hogy Corat úr nagyon igazat írt. Kecskeméthy Győzöt nem tudta kifürkészni a rendőrség, de a nagy nyomozás széles és eleven munkájában elfogták, őt hajszolván, legalább huszonöt más bűnöst, a ki már-már biztonságban érezte magát. Az újpesti rablók biztosítása csak órákig tartott, de ez alatt a rövid idő alatt is kézzekerült rajtuk kívül «tévedésből» két más bűnös ember is, a ki szépen elmenekül, ha nem a két vakmerő oroszt sejtik bennük. Ime: így dolgozik az egyik bűn a másik ellen, valóságos segítségére jöven az igazságszolgáltatásnak a megtorlás munkájában. A zsákmányával lappangó bűnösnek, ha az üldözés első nagy rohama már lemulott is róla, most már az újabb bűnös miatt kell reszkennie, a ki a gaztettével a kutatásnak esetleg még nagyobb apparátusát állítja munkába és megint ráereszti a gyanut mindenkire, a kinek van oka rá, hogy gyanusnak érezhesse magát. A bűnös ember soha se áltathatja magát azzal, hogy most már tul van minden veszedelmen, mert a bűn üldözése örök: maguk a bűnösök gondoskodnak róla, hogy soha meg nem szűnhessen. Mikor egy gazembert hajszolnak, valamennyi gazembert kergetik és kutatják, azt is, a kire már maguk az üldözők se gondolnak. Ha az akaratnak nem sikerült is megcsipni őket, még mindig hurkot vehet a nyakukba — a tévedés, a mely ellen lehetetlen védekezni. Még pedig nemcsak a rendőrségnek lehetetlen, hanem a tolvajoknak is.

ZEUSZ SZIGETE.

A megkisebbedett Törökország nagyobb fog lenni, mint az előbbi volt. Mert a XIX. századbeli török császárság tulajdonképpen nem volt egyéb, mint fikció, a melyet pusztán a hatalmak versengése tartott fenn, míg az Új-Törökország nemzeti állammá fog fejlődni s valódi életet él.

Azért alig hihető, hogy a törökök előbb utóbb be ne látnák, hogy nekik tulajdonképpen csak javukra van az, hogy idegen, laza részek leszakadtak most a szultán birodalmának a testéről. Bosznia és Hercegovina rég csak papirosbirtok voltak, Bulgária teher volt, nem haszon és végül Kréta szigete az örökös harcot jelentette a számára. A szolimáni nagy

török császárság gondolata talán megszünt — hiszen régen csak gondolat volt már, — de helyette feltámadt az egészséges szervezeti, modern, életben erős Törökország.

Hogy mi volt Bosznia és mi volt Bulgária Törökországnak, az ismeretes, de kevésbé ismeretes Kréta szigete, Európának e legrejtelmesebb része, a mely pedig, úgy sejtjük, nemsokára aktuálissá fog válni.

Kréta az ellentétek földje. Délszaki tengerben fekszik, de az éghajlata zordon, klasszikus föld s mégis félbarbár nép lakja, csaknem örökös rabság volt a sorsa és mégis a szabadság hazája.

A legelső megállapítható tény Kréta történetéből Minosz király uralkodása. Mert történelmi adatok vannak rá, hogy Minosz csakugyan élt, ha nem is olyan regés körülmények között, mint a mitológia mondja. Sőt nagy uralkodó volt. Az «igazságos» melléknevet adta neki a történelem, pedig alighanem még ennél is többet érdemelne, mert valószínűen az ő uralkodásával kezdődik az egész görög kultúra.

Minosz népe nem hellén származású volt, hanem titokzatos eredetű két faj: a kuretek és a daktilok. Kétségtelenül nagy kulturájuk volt már akkor, a mikor Görögországban a hellén törzsek még barlangban laktak és államot egyáltalán nem alkottak. A krétaiaknak ekkor már rendszeres vallása is volt, a Holdat imádták. Mitológiájuk szerint az ezüst kecske, a mely fehér színével és szarvával a holdnak a szimbóluma, hatalmas istenségnek adott életet. Ez a főisten azután elment a távoli szárazföld partjaira és ott bikává változta át, — a mi szintén holdszimbólum, — nől hozta magának Európát Ida hegyén való fényes lakásába.

A mint látható, ez a Zeusz-mithosz keletkezése, a görögök Amaltheia kecskéje, legfőbb istensége s annak egyik legendája Kréta szigetéről származott át a görögök földjére. De holdimádásra vall a Minotaurusz regéje is, ezé a hatalmas bikáé, a melyet a labirintusban őriztek. Ennek a szarvai is csak a holdat jelképezték.

Minosz király uralkodása alatt Ázsiából idegenek érkeztek Kréta szigetére. Leginkább művészek és tudósok, a kik részben sémi, részint babilóni eredetűek voltak. Lehet, hogy maga Minosz király hívta be őket, de az sem lehetetlen, hogy valami Ázsiában támadt zűrzavar elől menekültek ide. Közöttük volt Dedalos is, a nagy építőmester, a ki valószínűen Babilónból származott. A Krétán folyt ásátások világossá teszik, hogy az építkezés ott kezdetben egészen babilóni nyomokon indult és csak később változott meg. És ennek a változásnak az oka semmi egyéb nem volt, mint a: kő. Babilónban tudvalevően vályogból építkeztek és a téglá technikája lapos, széles vonásokkal, nehézkesen elterülő stílust kíván. Így kezdtek el Kréta szigetén is dolgozni az oda érkezett babilóniaiak a követ, a mely olyan olcsó ezen a szigeten, de csakhamar — kétségtelenül valami lángelmének, talán magának Dedalosznak az intuiciója nyomán, — rájöttek, hogy a kő sokkal merészebb, karcsubb, lengőbb technikát enged, mint a vályog. És kialakult az új stílus, a kő művészete, a görög építkezés kezdete.

Zeusz tehát csakugyan Kréta szigetén született, mert kétségtelen, hogy ez a sziget közvetítette a görögöknek úgy a vallásukat, mint a művészetüket.

A régi kultúra idővel elomlott Kréta szigetén és népe visszabarkodott. De egy tudományát, a mely szintén még Minosz király idejéből való, nem adta tovább, hanem megtartotta magának. Fel van jegyezve, hogy Minosz király ijjászai félelemesek voltak egész Görögországban, a hova be-berontottak és emberzsákmányt vittek haza a Minotaurusz számára. Az ijjlövés speciális krétai tudomány volt.

Később, a mikor Görögország felemelkedett, Kréta pedig aláhanyatlott, ezeket az ijjászokat hol egyik, hol másik görög állam szerződtette zsoldosok gyanánt. Idővel valóságos ókori condottiere-csapat fejlődött ki belőlük. Annak szegődtek a zsoldjába, a ki jobban fizetett. Mithridates, a híres pontusi király Kréta ijjászokkal is harcolt a hellének ellen, később pedig, mikor Róma indult el Görög-

IZZEDDIN HERCZEG, ABDUL AZIZ SZULTÁN VIA, A KITA TÖRÖKÖK TRÓNÖRÖKÖSNEK EMLÉGETNEK.

ország és Kis-Ázsia meghódítására, a krétai ijjászok az ő táborában dolgoztak.

Róma azonban nem ismerte a tréfát. Megfizette a krétaiakat a szolgálatukért, azután pedig, a mikor Görögország meghódítása be volt már fejezve — elfoglalta a szigetet is. Hanem Minosz utódaival nem volt könnyű a rómaiak dolga. Marcus Antonius küldte a szigetre prétorokat, de ezt a krétaiak elkergették és ekkor kezdődött meg első szabadságharcuk, a mely három évig tartott s csaknem teljes pusztulást hozott a szigetre. Végül Octavius Metellius tudta meghódítani őket s ezért kapta a Creticus melléknevet.

A Hold országának a peremén először a kilencedik században bukkant fel a másik, félelmes Hold, a török. Az Ázsiából mindinkább előzőnlő törökség nyomása alatt a kereszténynek lett és fanatikus szabadságszerető nép visszahúzódott a tengerparttól a hegyek közé s valószínűleg ekkor vetette meg az alapját Szfakia szabadállamnak, a mely később a folytonos szabadságharcok központjává vált.

A kilencedik században a török azonban végleg nem tudta még megvetni lábát a szigeten, a mely név szerint Bizánczhoz tartozott, de a valóságban egészen független volt egész a tizenharmadik század elejéig, a mikor Montferrati Bonifác eladta Velencének. A krétaiak, a kik ebben az időben jóformán csak kalózkodásból éltek, csakhamar megtanulták, hogy van náluk nagyobb rabló is. Velenceze nobilije felszították maguk közt a szigetet és egyszerűen kirabolták. Csak Gadanole Giorgiosz törzsfő tudta megőrizni a függetlenségét a sziget délnyugati részén. Ennek a törzse voltak a szfakióták s ezekkel még a velencei kard sem birt.

De ha nem birta a kard, birta a velencei armány. Gadanole fia beleszeretett Molinának, egy a szigeten élő előkelő velencezésnek a leányába s megkérte a kezét. Molini nagy megtisztelésnek vette ezt az ajánlatot, odaigérté leánya kezét az ifjú szfakiótának és a lakodalomra meghívta Gadanole egész rokonságát. A vőlegény ötszáz főnyi kísérettel, országga színe-javával jelent meg Olikanuban, a hol Molini lakott. Ejjel azután, a mikor a szfakiótákat a bőven kínált bortól elnyomta az álom, Molini Káneából hozott hétézer katonájával rajtuk tört s részben ott helyben gyilkoltatta meg őket, részben bilincsre verve kísértette vissza a saját hazájukba, a hol akasztófa lett a sorsuk. A történelem a vérbíró nevét is feljegyezte: egy Cavalotér volt.

Majdnem ötszáz évig uralkodott Velenceze Krétán s ekkor lett a sziget neve Kandia. De 1645-ben jött a török megint és elvette a velenceiektől a szigetet, a melyet azonban csak hosszas harc után s végleg csak 1770-ben tudott meghódítani, akkor is csak árulás révén.

A mikor kitört a görög szabadságharc a mult század huszas esztendeiben, a felkeléshez

természetesen csatlakoztak a krétaiak is. A szfakióták előtértek hegyeik közül, megrohanták a tengerparti városok török helyőrségeit és sikerült volna is talán lerázni magukról a pogány igát, ha utól nem éri őket a régi görög átok: a visszavonás. A szfakióták vezére Russzosz volt, a sikon lakó krétaiaké Melidonisz. Ezek ketten folyton civakodtak egymással a főhatalomért és a vetélkedés vége az lett, hogy egy Homérosz tollára illő jelenetben Russzosz törrel leszúrta Melidoniszt.

Ez teljesen megtörte az ellenállás egységét és Mehemed Ali, az egyiptomi kedive, a ki a török hadak fővezére volt akkor, négy évi harc után diadalmaskodott a krétaiakon. Ötvenezernél több krétai esett el ebben a szabadságharcban s virágzó szigetország helyett sivár, elpusztult tartománygyarapodott a szultán birodalma.

A török kormányzásnak a két nagy csapása: a nyomorult közigazgatás és a harácsolásnak is beillő adószedés, tehát ugyanazok az okok, a melyek pár évvel ezelőtt Macedóniát is fellázították, 1866-ban újra forradalomra kényszerítették Kréta népét. Az antik ijjászok utódi, a hegyi lövészek újból harcba álltak és három évi vérontásba telt, a míg Omér basa le tudta verni őket.

Harmadszor tudvalevően 1896-ban kelték

OSZTRÁK ÉS MAGYAR DELEGÁTUSOK A KATONATISZTER MAGYARÁZATÁT HALLGATVA.

VELAZQUEZ-MÁSOLATOK.

Balló Ede kiállítása a Nemzeti Szalonban.

Ki fejt meg az eszmevándorlásnak titkát? Ki fejt meg: hogyan keletkezik egy-egy új eszmeáramlat vagy művészeti irányzat? Hogyan születik a művész-lángész, a kinek lelkében a kor képe visszatükröződik s a ki e tükröt elébe tartja az emberiségnek? Hogyan szárnyal a kor szelleme tengereken, idegen országokon keresztül, hogy a földgömb másik sarkán megjelenjen a rokonlelkűek? Vagy hogyan születik ezer és ezer mérföldnyi távolságban egymástól két rokonszemű művész-genie?

A véletlen csodás játéka-e, hogy ugyanabban az esztendőben (1599) Antwerpenben Van Dyckot ajándékozza az emberiségnek a művészet istene, mikor Madridban meglátja a napvilágot Don Diego Silva Velasquez, avagy az eszmék szárnyalása ihlette egymáshoz és korukhoz hasonlóvá a két halhatatlan festőt? Csak egy bizonyos, hogy bár mindkettő három századnak előtte született, mindkettő annak a természeti igazságnak volt apostola a művészetben, melyért csak félszázaddal ezelőtt vívták meg a döntő harcot a francziák, a barbizoni naturalisták. Van Dyck is, de még jobban Velasquez, már háromszáz évvel ezelőtt hirdette, hogy nincs

HIDÁSZOK MUNKÁKÖZBEN.

fel a krétaiak a török uralom ellen. Ekkor Európa végre megúnta a vérontást látni és közbelépett. Négy hatalmat, Angliát, Franciaországot, Oroszországot és Olaszországot bízták meg, a sziget protektorátusával, főbíztossá pedig megtették György herceget, a görög király második fiát. Ismeretes, hogy ettől fogva Görögországban is, Kréta szigetén is mind hangsúlyosabb lett az a kívánság, hogy egyesülhessenek.

A hatalmak azonban ennek a kívánságnak nem akartak volna eleget tenni, nehogy megbomoljon Törökország egysége és az annyira féltett státuskvó. Most azonban, hogy Bosznia visszakapcsolásával és Bulgária függetlenné nyilvánításával vége van a régi fikcióknak, természetes, hogy Kréta is rögtön elszakadt Törökországtól és kimondta a Görögországhoz való csatlakozást.

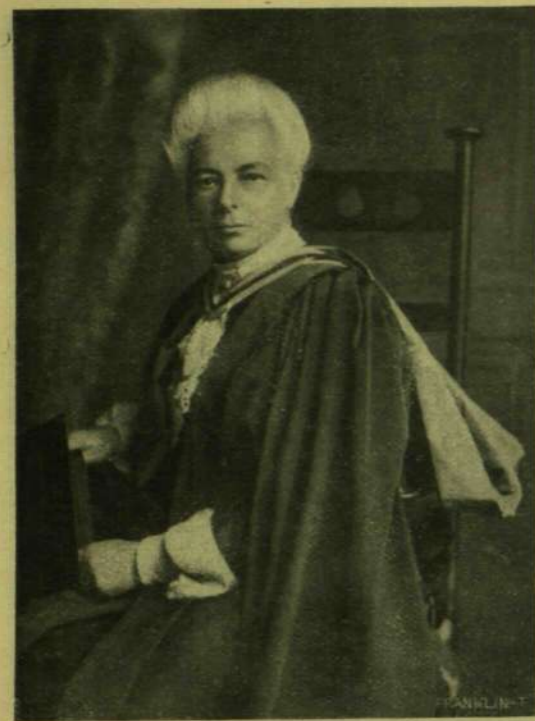
Visszacsinálni ezt a fait accomplit is aligha lehet már, ámbar a törökök sehogyan sem akarnak belenyugodni a sziget elvesztésébe. Pedig épen olyan könnyen belenyugodhatnának, mint a hogy igaz, hogy Görögországra nem valami örvendetes ez a gyarapodás. A krétaiak, a kik nem férték össze se rómaival, se velencezével, se törökkel, nem fognak összeférni a görög atyfiakkal sem.

Cholnoky Viktor.

TÁBORI KONYHA.

A DELEGÁCIÓK TAGJAINAK KIRÁNDULÁSA A CSEPEL-SZIGETEN.

Miss Dove, Hyghwycombe angol város polgármestere, az első női polgármester Európában.

más művészeti hitvallás, mint a természethez való visszatérés s ez az oka, hogy a művészeti realizmus mai korában, mikor nagy olasz mesterek értéke is erősen aláhanyatlott, Velasquez szilárdan áll azon az előkelő helyen, melyet a művészettörténet lapjain elfoglal, sőt az iránta való hódolat napról-napra növekszik.

Ennek a hódolatnak gyújtott áldozati tüzet Balló Ede, a kitűnő festőművész és professzor is, mikor Velasquez halhatatlan alkotásairól készült másolatait, más nagy mesterek híresebb vásznairól készített kópiáival együtt, külön kiállítás keretében mutatja be a Nemzeti Szalonban. Velasquez mélyeséges emberismerete, az a lángoló igazságszeretet, mely műveiből kiárad, gondosan elrejtett, de azért veséig ható gúnyja, mely mindig valami nemesebb emberi igazság szolgálatában sebez, nagyszabásúan egyszerű festői készsége, mely a rajz bámulusos elevenségében s a szürke színek csodás frissességében jut érvényre, a külföldön is sok elsőrangú művészt ihlettek másolásra. (Csak a müncheni Schack-galleriában levő renek Lenbach-kópiákra utalunk s nálunk is Fényes Adolf és Boruli Andor másolataira.) Nagy, nehéz és majdnem teremtő munka ez, elmélyedni egy nagy festői lángész művésztől legrejtettebb mesterségi titkaiba és egyben megérteni a festő titkok, magasabbrendű intencióit is. Velasqueznél ez az utóbbi feladat még nehezebb. Mert a spanyol mester, a ki nemzete zsarnokát, az ostoba pózoló Fülöpöt megszámlálhatatlan remekműben tette halhatatlanná; a ki csecsemő infansokat és infansnőket, alázatos minisztereket, udvari bolondokat és törpéket, romlott udvarhölgyeket és világiakat örökített meg vásznain, ez az előkelő úr, a ki maga is az udvar légkörében élt, a ki Rómában, Nápolyban mindenütt a felső tizezer körében élt, a ki ura mellett magas tisztségeket viselt — előbb palotaőr, majd udvari marsall és Fülöp festője lett, — ez a spanyol grand mindezek dacára mindenütt, minden környezetben csak az embert látta, a maga hibáival, bűneivel, tévedéseivel és nagyzási hóbortjával s ennek a kimeríthetetlen tanulmányának szentelte egész művészeti életét.

Balló igyekezett megérteni ezt a nagy ember-ábrázolót s maga is szívesen kereste az embert a Velasquez alakjainak festői diszruhái alatt. Technikai készsége, biztos rajztudása segítették a kifejezésben, legfeljebb színeiben nem tudta oly egyszerűen, az akadémikus barna szosz teljes mellőzésével visszaadni Velasquez ragyogó koloritját. Ő maga ugyan tudatosnak hirdeti egy előszóban, hogy mellőzte a képek patinájának visszaadását, mert véleménye szerint ezt csak az idő rakta a képekre, de — hitünk szerint — ez a vita ma meddő, mert mi már meg nem állapíthatjuk: mennyit adott egy régi képbe a festő s mennyit az idő patinája? Mi csak úgy láthatjuk a ké-

pekét, a hogy azok ma a múzeumban vannak s csak úgy adhatjuk is vissza.

A madridi Prado Velasquez-kincsein kívül a Hollandiában lévő Rembrandt-remekek közül is találunk néhányat a kiállításán, így a híres «Staalmeesters»-t (posztógyárosok), továbbá egy remek Vermeer-képet, néhány Rubens, Tintoretót, Murillót, Goyát, Raffaelt és Tiziánt, a lehetőségig objektív képet adva e világhírű mesterekről annak, a kinek a madridi, antwerpeni, londoni, párisi, pétervári, római s firenzei múzeumokat tanulmányoznia nem áll módjában. — tehát a magyar közönség legnagyobb részének. Ez a tanulságos kiállítás legnagyobb értéke.

A KIRÁLYOK.

REGÉNY. (Folytatás.)

Írta Jules Lemaitre. Francziából fordította Schöpflin A.

De megdöbben, hogy ez a testi borzalom és előbbi féltékenységi rohama ugyanoly természetű két dolog, ösztönszerű és aljas.

— Ezt el kell fojtani. Hercegnőnek kell lenni. Egy hercegnő nem gyűlölhet személyeket, nem engedhet, csak fensőbb és érdek nélküli okoknak. A jogos elfojtás után hercegnő a sor általános védelem királyi kötelességére.

Ekkor kelt fel és kiadta a rendeletet, hogy segítsék meg az áldozatok családjait. Azt mondta magában, hogy Hermann halás lesz az neki ezért.

De mikor megmondta neki, hogy mit tett, Hermann meg se köszöntö. Belevetve magát karosszékebe, karját legóvatva, elernyedt arccal, a melyről a verejtékcseppek hulltak, fordult nejehez.

— Nos hát, meg van elégedve? Vilhelmina megalázta magát abbéli elhatározásában, hogy szelid és könyörgő lesz, de a tartása gögös maradt, a szemöldökei összehúzódtak, míg ajka könyörgő hangon szólott:

— Ne mondjon nekem kemény szavakat, Hermann. Tudom, mily fájdalmas volt a kötelesség, a melyet teljesített és az én szívem is megszakad bele, akár az öné. Ezért jöttem önhez, hogy a megpróbáltatás az óráiban legyen valaki mellette, a ki szereti. Szeretnék valamiben hasznára lenni, megvizsgáljni, egy kissé könnyíteni lelkiállapotán.

— Nem, Vilhelmina, hagyjon engem. Két tőnk közül én bennem vannak asszonyi gyöngeségek, látom, hogy megszánt engem, ezt pedig nem akarom. Szükségem van rá, hogy egyedül legyek. A mint tehetem, elmenekülök Loewenbrunnba.

— Loewenbrunnba? — kérdezte Vilhelmina nyugtalanul.

— Igen. Tudja, csak ott nyugszom meg és felejték.

— Loewenbrunnban? De hiszen az lehetet-

len, Hermann, hogy ebben a pillanatban gondoljon arra, hogy elhagyja Marburgot. Ki mondhatja meg, hogy ez a dolog véget ért s hogy holnap nem kezdik újra?

— Megvárom, mi lesz. Ne féljen: elkezdtem gyilkolni; folytatni fogom, ha kell. De minden jel arra vall, hogy a nép megkapta a magát, legalább egy időre. Remélem, néhány nap múlva elmehetek Loewenbrunnba, atyáimhoz.

— Elmegyek én is, Hermann. — Nem, Vilhelmina, kérem, ne jöjjön. A legteljesebb magányra van szükségem. Remete módjára fogok állni, a vadonban, nem akarok sem udvart, sem etikettet látni, semmit, a mire önnek szüksége van. Nagyon unná magát, biztosítom róla.

— Nem unatkozom, kedves Hermannom, ha önnel lehetnék. Jól megdöntöttem. Az lesz önnek, a mi nem tudtam lenni házasságunk első idejében. Meg fogja mondani, mi nem tetszik önnek bennem és igyekeznék fogok megjavulni. Érdeklődni fogok az iránt, a mi önt érdekli, igyekszem behatolni eszméibe...

— Az én eszmém? — Hermann keserűen felkaczagott. — Vannak is nekem még eszmém!... Nem, Vilhelmina, és még egyszer nem. Most mentettem meg — és pedig tartóntás árán — azt, a mit ön legelőbbre tart a világon: a hatalmat. Mit akar még egyebet?

Vilhelmina közeledett hozzá, lecsúszott a szőnyegre, két könyökét a karosszék karjaira nyugtatta, az állát összekulcsolt kezeire, szóval a kedveskedő asszonyi könyörgés pózába helyezkedett. Szemöldökeinek ráncjai elsimultak. Most először, a hercegnő nem volt egyéb, csak szerelmes asszony, a ki vissza akarja szerezni férjét. A pillanat alkalmas volt. Nem mondta-e Hermann épen most, hogy nincsenek már eszméi? Feleleteinek keserősége csak szenvedését mutatta.

— Ez a szenvedés — gondolta Vilhelmina, — fog engem megmenteni, mert a másik távol van, én pedig közel vagyok.

Majdnem halk és kissé reszkető hangon folytatta, alázatos szép szemével rátekintve a hercegre.

— Hogy mit akárok? A szivedet, Hermann. Nem a főhercegnő beszél hozzád, a hogy te szóktál néha hivni, hanem a feleséged. Nem érzed, hogy szeretlek? hogy mikor annyit könyörgöttem neked, hogy ne tedd tönkre magadat, azért volt, mert ha megmentet a királyi herceget, a férjemet mented meg? És hogy ha heves és tapintatlan voltam, azért volt, mert attól félttem... a mit nem akarok most kimondani és mert ettől a gondlattól magamon kívül lettem? Bizonyítsd be nekem, hogy tévedtem és ezért engedd meg, hogy veled menjek.

Csak hogy mialatt a hercegnő beszélt, Hermann tisztán látta a másikat, az elhagyott park egy fásorában, — azt, a kit szeretett s a ki nincs itt. És annak könyörgései, a ki itt van, kihózták sodrából, mert semmi sem elvisel-

A PRÁGAI ZAVARGÁSOK. — Csehok támadása a német diákok ellen.

hetetlenebb, mint annak a gyöngédsége, a kit nem szeret az ember. Haragudott rá még a szerelme miatt is és gyűlöletesnek találta, mert ennyire igazságtalan volt iránta. Erőt véve magán, ezt felelte:

— Édes Vilhelminám, az igyekeztem, a melylyel kedves akarsz lenni irántam, mélyen meg lehet. Szeretnék neki megfelelni, de nem tudok. Bocsáss meg...

— És mikor Vilhelmina féltékeny megpróbálta karját férje nyaka köré tenni, Hermann hevesen visszakapta fejét s egy keserű gondolat járta át. Miért vannak az asszonynak épen ebben a pillanatban, egy órával az öldöklés után, ezek a majdnem provokáló szerelmi rohamai? Rettenetes! Talán jutalom akar ez lenni azért, a mit ép most tett? És ezek a gonosz szavak keltek ajkáról?

— Tíz évvel előbb kellett volna így beszélni velem, asszonyom. Hagyjon nekem időt, hogy elfelejtsem, milyen körülmények közt nyílt meg a szíve és hogy azon a napon kezdett engem szeretni, a mikor a királyi palástom vérrel szennyeződött be.

Vilhelmina visszaretent, megdöbbenve az igazságtalanságtól és reszkette a sértés miatt.

— Tehát egyedül megy Loewenbrunnba?

— Igen.

— Hogy találkozzék szeretőjével, ugye?

Hermann végigmérté tetőtől talpig. Olyan volt, mint a tragédia szobra, egyenes orrával, összevont szemöldökével, ajkai nagyon szabályos ívével, erőteljes nyakával. Nem tehetett róla, szegény asszony, ha klasszikus szépsége teatralis méltóságot adott őszinte érzése még oly önkéntelen nyilvánulásainak is. De ez ingerelte Hermann, hogy szépsége ilyen természetű és hogy mindig olyan, mint egy gipszminta a képzőművészeti akadémiában.

— Ah, — mondta, — hát itt a titka a nagy változásnak? Ön féltékeny, asszonyom! Pfuj!

— Igen, féltékeny vagyok. Mert ha te ilyen durván eltaszítasz magadtól, azért teszed, mert teljesen azé a nőé vagy, a ki a rossz szellemed. Ma tanúsított minden gyöngeségedért ő a bűnös és azért vagy — őh, te szerencsétlen! — kétségbeesve a miatt, hogy teljesítetted kötelességedet, mert arra a számádsra gondolsz, a melylyel neki tartozol. Tölem elveszi a férjemet, ő miatta feledkez meg arról, hogy apa és király vagy, veszélyeztetve vagyok általa, mint asszony, mint anya és mint királyné. De vigyázzon magára! Védekezni fogok. És pedig minden eszközzel, érted? Erre most itt esküvel esküszöm!

Hermann a vállát vonogatta, nem annyira a megvetéstől, mint inkább fáradtságból.

— Nincs igazad, — mondta halk és komoly hangon, — rosszul teszed, ha elhiszed ezt a híresztelést. Nem tudod még, hogy mire vagyok

képes, hogy megvédjem jogaimat, azaz hogy megtegyem kötelességemet.

— Únott hangon folytatta:

— Asszonyom, ön téved. Nekem nincs Loewenbrunnban szeretőm.

— Loewenbrunnban vagy másutt! Az Istenért, ne alázta meg magát hazugsággal, Marburg hercege!

— Asszonyom, szavamat adom önnek, — és ennek, remélem, hinni fog. — hogy Thalberg kisasszony nem szeretőm. És most jöjjön Loewenbrunnba, ha akar.

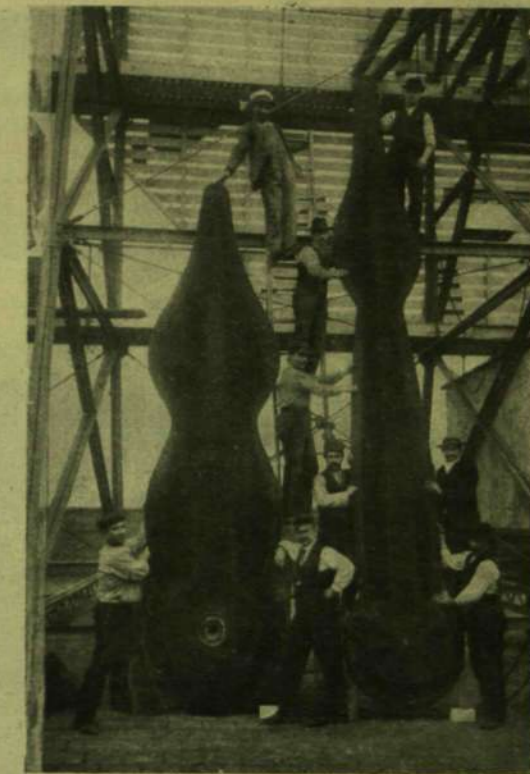
Vilhelmina egy pillanatig elképedve állott. Ha Frida nem szeretője Hermannnak, vajjon miféle kötelek fűzi össze a herceget s fiatal barátját?

— Elmegyek Loewenbrunnba. Mert ha így van a dolog... annál rosszabb.

XXI.

Hermann tele volt aggodalommal és lelkiismeretfurdalással. Az akarata, miután hosszú ideig meg volt feszülve, most megpattant benne, mint egy eltört rugó. Annál szerencsétlenebbnek érezte magát, mert vállalkozásának bukása megfosztotta ugyan minden önbizalmától, de érintetlenül hagyta szemében azokat az okokat, a melyek tanácsolták. Igen, mindaz, a mi bekövetkezett, az ő saját hibája, nem pedig azoké a szerencsétleneké. Akármit tettek is, nem bírták átkozni és erélytelennek érezte magát velük szemben. Így lassankint a részvét a mánia egy neme lett benne, épen azért, mert herceg volt és a rangja végtelenül eltávolította azoktól, a kiken szánakozni törvényszámba ment nála. Az egyetemes nyomorúság állandó és önkéntes elképzelése talán több hatalommal van a szellemre, hipnotizálób, mint az egyenkinti szenvedések látása, a melyek hatásától az ember szabadulhat azáltal, hogy esetről-esetre segít rajtuk. A nagy játékosok, Paulai Szent Vince, Rosalie testvér, nem voltak szomorúak, megszabadultak a szomorúságtól folytonos játékos buzdítózkodásukkal. De Hermannban általános és absztrakt részvét dolgozott, a mely rögeszmévé vált.

Aztán a nyolczeszáz áldozat képe üldözte. Sokkal több volt ez, semhogy idegei el tudták volna viselni. Az esze hiába tanuskodott a mellett, hogy ő csak az igazságszolgáltatás végrehajtója volt, mégis csak gyilkosnak érezte magát. Szemére vetette magának makacsságát a fekete zászló kérdésében. Elvégre is, miért tiltotta el? Nem volt-e ez a guvernementális elfogultság egy maradványa, a törvényességnek akarata ellenére is farizeus felfogása? Micsoda ostobaság! Nyilvánvaló, hogy a fekete zászlónak nem volt a tüntetők gondolatában pontosan ugyanaz a jelentősége, melyet Hermann oly makacsul tulajdonított neki. Nem a láza-

A JERSEY-I ÓRÁS ÓRA MUTATÓJÁNAK FÖLSZERELÉSE.

dást jelképezte náluk, hanem a nyomorúság nagy gyászát. Ha engedte volna kibontani, vagy ha később beleegyezett volna Audotia szabadonbocsátásába, ki tudja, a nap talán békés maradt volna és termékeny lett volna. A tömegben mindig szunnyadó vadállatot csak azzal lehet féken tartani, ha vagy előzetesen elfojtják, a hogy Hellborn mondta, vagy korlátlanul türik. Hermann nem tudott e kettő között választani. És az igazság és a humanitás ügye az ő hibájából szorult valamivel hátrább, mint azelőtt.

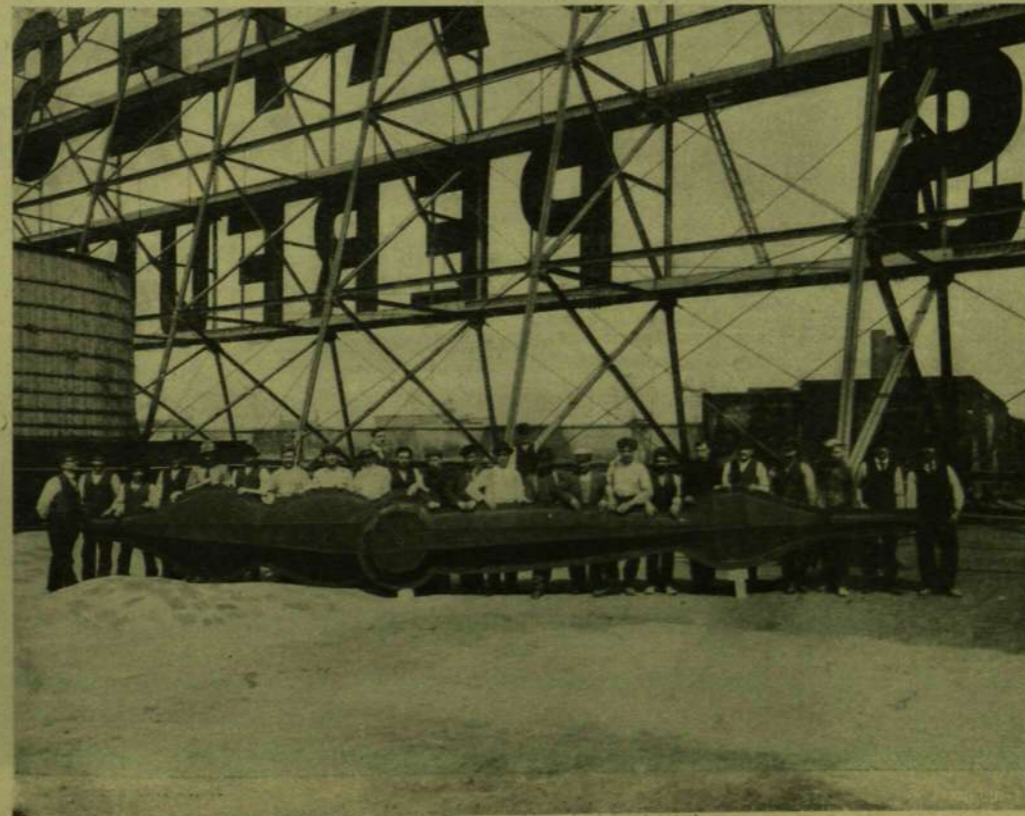
A mi pedig még rosszabb, ez az ügy hosszú időre kompromittálva van. Kétségtelen, hogy a kísérlet, melyet Hermann tett, nem jelent semmit elveinek igazságával szemben, miután benne nem volt meg az energia, hogy végigcsinálja ezt a kísérletet. De miután félőten megállt, lehetetlenné vált ránézve, hogy újra kezdje: a nép bűne tiltotta meg ezt neki és Hermann zavarát csak növelte az, hogy a népnek ezért a bűnéért titokban felelősnek érezte magát.

Ha mégis merne?... Az egoisták ellenvetései, melyek a bőlesek ellenvetései is, nagy erővel jutottak eszébe, mióta szemtől-szemben látta a tömeg brutalitását és kegyetlenségét. A lázadók regénye nem olyan ellenmondásokból van-e fölépítve, a melyek önmagában rombolják le?

A szocialista álom idill, csupa kölcsönös szeretet és jóakarát. De másrésztől a mai társadalomról lévén szó, valószínűnek érzik, hogy ennek a regénynek a korát csak erőszakkal lehet megvalósítani. Más szóval, ez az álom csak szelid lelkekben foghatott meg és nőhetett nagyra, de azokat az elkerülhetetlen rombolásokat, melyeket megvalósulása föltételez, csakik a vad lelkek vihették végbe.

És Hermann élénken elképzelte a forradalmi politikusok bűnös gyávaságát és nemkülönb a nép kitarató ostobaságát. Igen, így áll a dolog: még ha megismerte is az életüket, még ha bebizonyítják is, hogy hazudnak, a nép tovább is követi őket, a kik a töképezésükkel is rosszabb kizsákmányolók és megbocsát nekik mindent, mert az illúzió szavaival tudják őt jeltartani, a melyeknek hallására szüksége van. És mi hatása lehet a tisztán látó és őszinte jósnak azokra a szerencsétlenekre, a kik mindenáron csalatni akarják magukat?

Az az álom különben, a melylyel kecsgettik őket, alapjában véve teljesen anyagias természetű. Arról van szó, hogy élvezzék a földi élvezeteket és pedig a lehető legnagyobb mértékben, úgy hogy mindenkire a lehető legkevésbé megerőltetés és munka jusson. De arról is van szó, hogy valamennyien egyformán élvezhessék ezeket az élvezeteket, a nélkül, hogy az erős elvehesse a gyöngének a részét. Ehhez pedig szeretet, mértékletesség,

A JERSEY-I ÓRÁS ÓRA KÉT MUTATÓJA ÖSSZEÁLLÍTVA.

Velazquez: IV. Fülöp családja.

önuralom kell, olyan erények, amelyeknek eddigé nem volt soha jobb támogatója, mint a vallásos hit. Röviden, ennek a pogány álomnak megvalósítása keresztény erényeket követel meg, olyan erényeket, melyeknek lényege épen az, hogy ezt az álmot visszautasítsák...

Ez az álom végül azoknak a gondolatában, a kik szövik, visszatérés a természetes állapot-hoz, az igaz, hogy megjavítva az ipar és találmányok századától. De akármily mesterkedés, mégis csak a természeti erők játéka által lett az emberiség azzá, a minek ma látjuk. Semmi sem természetesebb, mint az önzés és a tulajdon, a zsákmány és a kizsákmányolás ösztöne, semmi sem természetesebb, mint a testek és szellemek egyenlőtlensége s mint az erősek uralma a gyöngék fölött. És így két dolog közül kell választani: ez az ideális és a természetnek megfelelő társadalom vagy meg fog hamarosan romlani, a hogy a régi világ megromlott, ugyanazoknak az ösztönöknek és ugyanazoknak a szükségességeknek az uralma alatt, vagy pedig ez a természetesnek állított társadalom nem állhat fenn érintetlenül, csak az alatt a föltétel alatt, hogy minden egyes tagja elfojtja magában a természetet.

Ez nagyon kevésé valószínű. Hermann tudta ezt. Tudta, hogy ha egykor csupán csak a vallásos hit tudta lehetővé tenni a társadalmi igazságtalanságokban való megnyugvást, azok az erények, melyeknek az a hit a fentartója, tudnák ma is még egyedül biztosítani a berendezkedését és tartósságát egy oly társadalomnak, a melyből ezek az igazságtalanságok számúzza vannak. De a nép már nem hisz. Maga is hitetlen lévén, Hermannban nem volt meg az a képzet, hogy szemére vesse a hitlenségét, de nem rejtette el önmaga előtt, hogy a szellemnek ez a felszabadítása mennyire romboló hatású volt a jóságra és az önzetlenségre a durva lelkű emberekben, a kik nem találták meg, mint ő, a vallási törvényeknél, hanem az embereket azok az erkölcsi törvényben. Ha ezek az emberek lesznek az urak, mit fognak csinálni hatalmukkal? Micsoda banditaságokra, micsoda felfordulásra, micsoda chaosra kell elkészülni?

Mégis, ki tudja? A nép hitlensége nem önmagában véve baj, hanem véletlenül és ideiglenesen. Mi következik később?

(Folytatása következik.)

DIVATLEVÉL.

A divat terén mindenfelé nagy és gyökeres változásokat teremtett meg az új idény. Anyira gyökeresek ezek, hogy a nők külsejét egy csapással teljesen megváltoztatják. Ennek okát pedig főleg a

Jan van der Meer: A borpróba.

A NEMZETI SZALON KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

nyílt, határozott ellenszegülést jelent a nők részéről. Mindenesetre örvendetes jelenség, hogy felocsúdnak akaratlanságukból és nem engedik, hogy egyéni izlésük teljesen elnyomassék. Nem fogadják el annak bojkottálását, a mit czélszerűnek és helyesnek találtak. A rövid ruhánál czélszerűbb és helyesebb viselet alig képzelhető.

Vizont nagyon szeretnők, ha a nők ezen erőlyes tiltakozásukat a jelenleg divatosnak jelölt kalapokkal szemben is megismétnék. Ezek egyszerűen lehetetlenek, illetve akkora óriások, hogy a jóízűs nem ismerheti el létjogosultságukat. Átmérőjük ugyanis meghaladja az egy métert, a mi a legterebélyesebb hölgy vállainál is több. A díszből pedig annyit tesznek e kalapokra, hogy megvételükre egész kis vagyont kell elköltenünk. Egész nyakbavetők nyernék rajtuk elhelyezést, ez pedig mindenképen költséges dísz. A mellett pedig szépek legkevésbé sem nevezhetők e kalapóriások. A jóízűs nők tehát bizvást remélhetik, hogy szereplésük nem egyéb ama szenzációknál, melyek minden új idény beköszöntével előállnak, de ép oly gyorsan eltűnnek a láthatárról. Az igazán megfelelő kalapokat eszerint csak a jövőben mutatnák be a divatárusok.

A prémet nagyon viselik majd a tél folyamán, a mi részben természetes is. Stilszerűbb kielégítése alig képzelhető a nők téli öltözékének és a mellett az egészség védelmében is nagy szerepe jut. Ha ugyanis meleg szobából, vagy más fűtött helyiségből kilépünk a télies utcára, a prémből készült nyakbavető, vagy ezzel bélelt kabát a legczélszerűbb viselet. A nyakbavetők a legkülönbözőbb kivitelben készülnek, némelyik hosszú és keskeny, más inkább gallérhoz hasonló. Különösen kedveltek a hosszúszerű prémek. A karmantyúk most is rendkívül nagyok.

A ruhák és kabátok szabását az empire és directoire-kor izlése jellemzi. A hosszú, keskeny alak jelenleg az egyedül szép fogalmát fejezi ki. Ezen egybeszabott ruhák nagyon ügyes kezét kívánják, mert avatatlán egyén valóságos torzalakká teheti őket. De nemcsak készítésükénél, viselésükénél is rendkívül óvatosan kell eljárni. Nagyon alacsony, túlkövér alak csak a legtrikább esetben viselheti őket sikerrel és ugyane szabály áll nagyon sovány és magas alakokkal szemben.

Az övek jelenleg nem övonalban lesznek alkalmazva, hanem a meghosszabbított alj felső szélén. Tehát olykor egészen a hónaljnál. Redőzött selyemből állnak és többnyire belőlük fejlődik a most annyira kedvelt átkötő. Ez három méter hosszú, 50 cm. széles; alsó szélére rojtot vagy bojtokat öltünk, különben pedig teljesen izlésünk szerint alkalmazhatjuk. Egy ruhához több színben is készíthetjük ezt az átkötőt s így változatosakká tehetjük ruhárukat. Esetleg mindig a blúz színében választjuk meg az átkötőt.

A blúzok jelenleg inkább derékhoz hasonlóak és ezért teljesen kifogástalanul kell készülniök. Minden rajtuk levő hiba élesen a szemünkbe ötlök, mert teljesen megsimulnak. Az alak szépségét is teljesen

érvényre juttatják. Anyagukat leginkább selyem-muszlin, selyem, tüll és linon adják, ha színházi blúzoknak készülnek. Az egyszerűbb ruhák dereka vagy blúza leginkább a tulajdon szövötből készül. Nagyon gyakori a pánt- és sűjtásdísz, melylyel az újjakat egészen bevarrják. Azonfelül ismét fel-fel-tűnnek a más szövötből, esetleg selyemből készült újjak.

S-i Bella.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A 'Budapesti Szemle' most megjelent novemberi füzeté közli Berki Miklós ismertető cikkét az örök béke ügyében megjelent nevezetesebb újabb munkákról, Nagyiványi Fekete Gyula cikksorozatának első részét a munkásság helyzetéről, az elhunyt Thury Józsefnek a török drámairodalomról szóló tanulmányából a második részt. Szépirodalmi közlemények: egy norvég elbeszélés Balla Mihály fordításában, eredeti vers Hanszéros Bálinttól, Thaly Loránt műfordításai Morris Rosenfeld verseiből. Királyfi Árpád az anektált tartományok, Bosznia és Herzegovina néperől értekezik. Az Ertesítő rovat több magyar és külföldi könyvet ismertet. A 'Budapesti Szemle' Gyulai Pál szerkesztésében s a Franklin-Társulat kiadásában jelen meg minden hó elsején; előfizetési ára félévre 12 korona: egyes szám ára 2 korona.

Ifjúkor. Az utolsó tiz-tizenöt év alatt nagyot változott a világ, különösen a fiatal emberek világa. A mai aránylag csendes, nyugodt lelkű ifjúsághoz képest szinte megdöbbenünk, ha látjuk a mai fiatal embereknek ideges nyugtalanságát, apró benyomásokra nagy visszhangot verő érzékenységet. Ez a különbség meglátszik a két egymásra nyomuló nemzedék irodalmi munkáján is. Azok az írók, a kik a nyolcvanas évek végén s a kilencvenes évek elején léptek fel, nemcsak azóta higgadtak meg, hanem már egész fiatalkorukban is keményebb tekintettel néztek az élet dolgainak szemébe, mint a mai fiatalok. Ezeknek az élet egy félelmetes, szörnyű rejtelmeket és kimondhatatlan szenvedéseket rejtő szörny, a melynek lépte nyomán könny, lelki sebek sokasága fakad. Az ember eleven sebekkel járó-kező lény, sebeinek minden gyöngé érintésére eltorzult arccal jajdul fel. Olyan lelki események, melyekbe mi mint az élet elkerülhetetlen velejárójába törődünk bele, összetörök, örök időkre lelki nyomorékká teszik. Egy szerelmi csalódás, egy szeretett lény halála, egy illúzió elvesztése összetör egy lelket úgy, hogy további élete csak

Velazquez: Don Fernando de Austria.

tengődés. Mi is keresztülmentünk azokon a válságokon, a melyek az ifjút férfivá érlelik, de mi belenyugodtunk közös emberi sorsunkba, míg a maiak képzeletében ezek a válságok fantasztikus formákat és méreteket kapnak s a kin keresztülsüvöltének, az összeroppan. S ebben a lelki dispozióban megváltozik a novella belső formája is: meséje alig vesz fel valamit az ember külső élet-történetéből, hogy annál részletesebben szemünk elé állítsa a belsőt. Valakinek hirtelen meghal az

Velazquez: X. Inceze pápa.

Velazquez: Donna Maria Terezia.

A NEMZETI SZALON KIÁLLÍTÁSÁRÓL.

KABATOS ŐSZI RUHA.

el s többet hagy homályban, mint a mennyi a megértő élvezéshez kell. Ezért nekünk is, a kik nyitott lélekkel szoktunk olvasni s a kik könyvében egy pár igazán művésziileg megcsinált novellát találtunk, meg kell vallanunk, hogy viszont néhány novellája, akarmennyi írói kvalitást árul is el, zavarba hozott: nem tudtuk megállapítani, hogy mit akart az író velük mondani.

A Csendes Óceán szigetvilága. Még mindig messze vagyunk ugyan mennyiségben és minőségben egyaránt az angolok és németek hallatlan mértékben föllendült utazó irodalmától, de az újabb megerősödött utazó kedv az irodalmi produkcióknak a területét is kezdi felvirágoztatni. Ma még van uti könyveinkben az a bizonyos amateur-iz, a mely abból ered, hogy a mi viszonyaink között nagyobbára csak kenyérgyűjtéshez nem kötött, előkelő úri embereknek van módjukban olyan utazásokra vállalkozni, a melyekről érdemes útirajzot írni. De mivel az ilyen utazásokra s rólok szóló könyvek írására csakis fejlettebb intelligenciájú s előkelőbb szempontokból érdeklődő ember vállalkozik, az ilyen könyveink majd mindegyikének megvan a maga értéke. Ilyen Vojnich Oszkár könyve is, a mely szerzőjének a Csendes Óceán szigetein tett utazásáról ad számot. Egy érdekes, nagyon intelligens ember benyomásai vannak benne, melyeket érdekes, a normális turista-forgalomtól nagyon messze eső helyeken szerzett. Járt Ausztráliában, Tasmaniában, Új-Zelandon, a Cook és a Tahiti-szigetek, innen átment San-Franciskóba, onnan a Hawaii-szigetekre, majd a Fidzsi-szigetcsoporthra, a Tonga-szigetekre, Samoa, a Bismarck és Új-Guinea-szigeteken át a Filippini szigetekre s hazafelé vezető útjában Khinába is betekintett. Leginkább az amateur-érdeklődés határain túlerjedő mértékben is megismert. Érdekes ember érdekes útja, — nem csoda, ha érdekes könyv lett belőle. S érdekes-ségét, tanulságát fokozza az a nyugodt, egyszerű, fitogtatás és fellengzés nélküli, szerény mód, a melyben benyomásait és tanulmányait elmondja. Mintha egy igen művelt, igen finom modorú és okos nagyvilági ember előszavát hallanók, tartózkodásából bizonyos közvetlenség áramlik ki, nyugodt mérséklete nem mutat szárazságot. A nagyon jóvaló könyvet nagymennyiségű, a szerző saját fénykép-fólvételei után készült kép díszíti.

Előfizetés. Legifjabb Szász Károly, ki már jó idő óta szeretettel és hivatottággal műveli az irodalmat, most kötetben akarja összegyűjteni húsz év alatt lapokban elszórván megjelent költeményeit. A kötet karácsony tájra fog megjelenni, előfizetési ára, három korona, a szerző címére (Budapest IV. gróf Károlyi-utca 12. sz.) küldendő december 10-ig.

A Nirvána. A buddhista Nirvánáról adott ki egy füzetet dr. Kovács J. István. Az idevágó bő irodalom szorgalmas tanulmányozása alapján, sok jó-akarattal dolgozta föl a kérdést, kifejté a buddhista eschatologia alapelemét és kifejlődését, megállá-

pitja a Nirvánáról szóló tan mibenlétét s aztán a keresztény tanítást szegezi neki.

Lotz Károly műveiből becses és érdekes kis gyűjteményt — mintegy 200 darabot — láthatni most a kecskeméti-utcai Eggenberger-féle műkereskedésben. A nagyvener magyar mesternek különféle korszakából való művei, rajzok, genre-képek, kartonok, Petőfi-illusztrációk stb., melyek eddig elszórván különböző magántulajdonosok kezében voltak. Most így együtt érdekes dokumentumai Lotz Károly művészi pályájának, melyeket a műkereskedés tervszerűen gyűjtött össze.

Uj könyvek: Ifjúkor. Elbeszélések, írta Jób Dániel. Budapest, Grill Károly kiadása; ára 4 korona.

A Csendes Óceán szigetvilága. Irta Vojnich Oszkár. Budapest, Pallas részvénytársaság.

A j<gy változás a hazai szlovének nyelvében és a dunántúli magyar nyelvjárásokban. Irta Asbóti Oszkár. Budapest, M. T. Akadémia kiadása; ára 1-20 korona.

A pécsi Notre-Dame nőárda és iskolái. Történelmi és leíró ismertetés. Irta Szentkirályi István. Pécs.

A Nirvána. Irta dr. Kovács J. István. Budapest, 1908; ára 80 fillér.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napokban: ENDECS FERENCZ nyug. magyar királyi erdész, 88 éves korában Liptó-Német-Lépcsén. — GERBER ODÓN gyógyszerész, Szatmár megye törvényhatósági bizottsága és Szinerválja képviselőtestületének tagja, a magyarországi gyógyszerészegylet tiszteletbeli tagja, 71 éves korában Szinerválján. — GAÁL ISTVÁN átvászkéi üllök, 72 éves korában Hajdunásáson. — NAGY SÁNDOR nyug. százados-hadbíró, 37 éves korában Szegeden. — PIENCSÉI DRABANOVSKY GÉZA perlaki járásbíró, 39 éves korában Budapesten. — FLEGMANN LUDWIG, a nyiregyházi termés- és áruárktár részvénytársaság igazgatótagja, Nyiregyházán. — KUBITZKY GYÖRGY okleveles mérnök, a váci horganyhengermű igazgatója, 52 éves korában Vácson. — REMAN JÓZSEF nyug. főerdőmester és gazdasági tanácsos, 64 éves korában Szanyban. — KOVALÓCZY REZSŐ tanár, 54 éves korában Pozsonyban. — LEGÁNOVICZ KÁROLY, 65 éves korában Budapesten. — BÖHM OZKÁR mérnök, 27 éves korában Budapesten. — Magyarbaksay DULI IMRE, 25 éves korában Zilahon. — Bölcsészeti BELHÁZI JENŐ nyug. királyi erdőtanácsos, 71 éves korában Kőrösmezőn. — DÁVÓI FELFOLDI ODÓN földbíró, Ung vármegye törvényhatósági bizottságának tagja, a mátyóci és vajkői református egyház főgondnoka, 71 éves korában Mátyóci közszékhelyén. — FISCHER ANTAL nyug. császári és királyi dragonyoskapitány, 58 éves korában Lovasberényben. — PERESZLÉNYI HENRIK dr. előkelő nyitrai ügyvéd és nagybirtokos, Budapesten. — BALLAY JENŐ, a Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének titkára, Nyiregyházán. — SZMETANAY MIHÁLY, 78 éves korában Teschenben.

SZIKLAY MIKLÓSNÉ, szül. Zöldi Sári nyugdíjas színezőnő, Budapesten. — HELD MÁRIA, Hald Fülöpnek, a «Neues Pester Journal» munkatársának édesanyja, 92 éves korában, Budapesten. — ROSENFELD BELLA írónő, írónéyén Fehér Judit, Budapesten. — Ribiczi RIMCZY ADÁMNÉ, szül. festszterreui Riebel Mária, 58 éves korában Szászvárosban. — BIRKMEYER IRÉN, Birkmayer János és neje, szül. Singer Teréz 18 éves leánya Győrött. — ÖZV. THURY PALNÉ, szül. Vargha Terézia 84 éves korában Pusztakovácsi közszékhelyén. — KREMINTZKY FERENCZNÉ dr. szül. Kolossvay Eszter, 77 éves korában Kápolnás-Nyéken. — ÖZV. VINCENZI MARIHOT JÁNOSNÉ, szül. berethei Marton Szidónia, 72 éves korában Budapesten. — FOLTZ LAJOSNÉ, néhai Foltz Lajos magyar királyi honvédőrnagy özvegye, 54 éves korában Balassagyarmaton. — SMÁRIK EDÉNÉ, szül. Stefcsek Mariska, 29 éves korában Rózsaságyban.

Szerkesztői üzenetek.

Egy előfizető. Az illető cikkek nem ismertetése, sem kivonata egy könyvnek, hanem önálló cikkek; az az eredetije, melyet olvasott. Dalaim. Anyám stb. Nagyon széjjeltaposott uton jár, nem nő rajta virág. Költőnek eredetinek, bátornak kell lenni, soha nem tapodott ösvényeket vágni az élet bozótjában. Halottak estéjén. Ilyen alkalmi verseket ezerszámra írunk, a nélkül, hogy csak egynek is valami nyoma maradjon. A darvak. Csinos, routines vers, de a középzerű mértékben nem emelkedik felül. A Dei Frari templomban. Igen, az csakugyan nagy, egész életre szóló benyomás, a melyet az ember a Frariban kap, de a vers nem érezet belőle semmit. Őszszel. Valamikor. Az ő galambja. Ügyefogyott verseléssel, dalogva mond el olyan dolgokat, a me-

SZÍNHÁZI KÖPENY.

lyekben nincs egyéb, csak banalitás vagy zavaros dagály.

Az ősz. Iskolai dolgozatnak elég jó, de mi nem iskolai dolgozatok közlésére valók vagyunk.

Az élet. Dal a kis piros szegfűről. Madár-tragédia. Egyelőre jobban teszi, ha megmarad az önképzőkori vespélyzatoknál, mert még nagyon sokat kell tanulnia, hogy a nyilvánosság elé léphessen.

November 2. Nem találunk benne egyebet, csak egy kis rutinét és rhetorikát.

Mirjám. Már nagy terjedelme miatt sem közölhetnők; különben is ezek a korunkos östémataink történetek manapság már meglehetősen divatjunkt múlták.

Nem mondom én. Credo. A melegség hiányát rhetorikával akarja pótolni, pedig ez pótolhatatlan.

SAKKJÁTÉK.

A 2614. feladvány Schuster Zsigmondtól, Budapesten.

Világos indúl és a negyedik lépésre mattot ad.

KÉPTALÁNY.

A 41-ik számban megjelent képtalány megfejtése: A pillangó is a fény mellé repül.

Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhivatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Báli Musseline - Selyem - Voile Marquissette - és «Henneberg-selyem» 75 kr.-tól teljebb, hármentve és vámmentesen. Minta postafordulattal. Megrendelések bármely nyelven intézendők: 11990 an Seidenfabrikt. Henneberg in Zürich.

Advertisement for 'Salvatorforrás' (Salvator Source) medicine. It claims to be a 'Bór- és Lithion-tartalmú' (boron and lithium-containing) product with 'Hügyhajtó hatású!' (diuretic effect). It is described as a 'kiváló sikerrel használtatik' (highly successful) for kidney ailments and urinary issues. The manufacturer is 'EDES-KUTY L.' in Budapest.

Advertisement for 'MARGIT GYÓGYSZER-FORRÁS' (Margit Pharmacy Source). It is a 'gyomor, belek, hügyhólyag s különösen a légzőszervek hurutos bántalmáinál igen jó hatású' (effective for stomach, intestines, bladder, and especially respiratory ailments). It is available in Budapest at 'EDES-KUTY L.'.

Advertisement for 'Modern zeneköltők albuma' (Album of Modern Poets). It contains operett, dances, cabaret numbers, and songs. It is available for 5 K 80 ft. from 'ZIPSER és KÖNIG' in Budapest.

Advertisement for 'BŐRSZÉKIPAR' (Leather Goods Industry) by 'KENDI ANTAL'. It features an illustration of a leather armchair and advertises 'Angol bőrbutor' (English leather furniture) and 'Székátalakítások' (chair refinishings).

Advertisement for 'LOHR MÁRIA' (Lohr Maria) hair care products. It is a 'Caipke-, vegyszertisztító és festéskészítő' (hair cleanser and dye) available at 'Baross-utca 85.' in Budapest.

Large advertisement for 'Beretvás-pastillát' (Beretvás Tablets). It claims to be effective for 'Ha fáj a feje' (headache) and is 'ne tévovázzék, hanem használjon azonnal' (do not be misled, use immediately). It is available at 'Ára 1 korona 20 fillér' (price 1 crown 20 fillers) from 'Beretvás Tamás' in Kispesztén.

Advertisement for 'Vesszőparipaliliomtejszappan' (Wicker Horse Milk Soap). It is a 'Bergmann és Társa' product from Dresden, containing 'Bismarck' and 'Tesschen' essences. It is used for skin ailments and is available at 'Wien IV/1, Grosse Neugasse 27.'.

Advertisement for 'Nagyságos asszony' (The Great Lady) medicine. It is a 'Fay-féle' (Fay's) product used for various ailments, including kidney and urinary issues. It is available at 'Wien IV/1, Grosse Neugasse 27.'.

Advertisement for 'CALIFIG' (California) medicine. It is a 'természetes, kellemes hashajtószert' (natural, pleasant laxative) for constipation. It is available at 'Wien IV/1, Grosse Neugasse 27.'.

Advertisement for 'Köhögés' (Cough) medicine. It is a 'Réthy-féle' (Rethy's) product for coughs and colds. It is available at 'Ára 60 fillér' (price 60 fillers) from 'Zsigmond-utca 12.'.

Advertisement for 'Dús kobal' (Rich Cobalt) medicine. It is a 'Pillules Orientales' (Oriental Pills) for various ailments. It is available at 'Wien IV/1, Grosse Neugasse 27.'.

Advertisement for 'ANDRÉNYI SEC' (Andrényi SEC) medicine. It is a 'Kárpát-medencei' (Carpathian Basin) product for various ailments. It is available at 'Wien IV/1, Grosse Neugasse 27.'.

Advertisement for 'Ne vásároljon selymet' (Do not buy silk). It is a 'Schweizer & Co.' product for silk and other goods. It is available at 'Luzern U/24. (Svájc.)'.

Advertisement for 'PETROLNERUDA' (Petroleum Naphtha) and 'NERUDA FÉLE' (Neruda Type) products. It features an illustration of a woman and advertises 'Pipere's Borzobal' (Piper's Hair Oil) and 'NERUDA NÁNDOR' (Neruda Nandor) hair care products.

Advertisement for 'DUPLIX' (Duplex) matches. It is a 'Dohány-szoknak nélkülözhetetlen!' (indispensable for smokers) product. It is available at 'Wien IV/1, Grosse Neugasse 27.'.

Advertisement for 'ANDRÉNYI SEC' (Andrényi SEC) medicine. It is a 'Kárpát-medencei' (Carpathian Basin) product for various ailments. It is available at 'Wien IV/1, Grosse Neugasse 27.'.

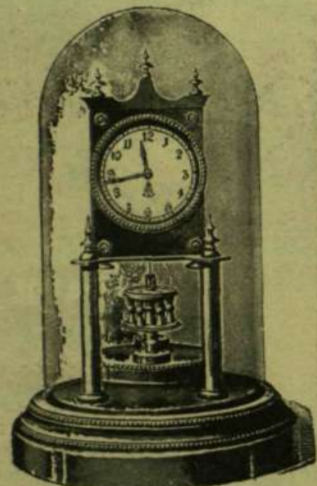
GRAND PRIX PARIS 1900 STOUIS 1904

PIANOS, HARMONIUM "SCHIEDMAYER, PIANOFORTEFABRIK" vorm. J. & P. SCHIEDMAYER K.u.K. Hoflieferanten STUTTGART Neckarstr. 12.

Egyedüli képviselő Magyarországra részére: Chmel J. és Fia Budapest, Gizolla-tér.

400 napig járó óra.
Az óra-ipar mesterműve.

Ezen óráknál különlegességet képez azon körülmény, hogy a legdrágább rész, az inga-rugót, a szabadalmazott védőhüvely a legtekélyesebben védi. Ha mérlegeljük, hogy a legsekélyebb al-

MESTERMŰ

REMEKMŰ

göbülésnél az óra szenved, úgy mindenesetre érthető, ha ezen nagy pontosságú órák a szabadalmazott védőhüvely nélkül nem ér semmit és az olyan óra értékételen. Ez az általam szállítandó óráknál ki van zárva, mert az mind és pedig kivétel nélkül ingarugó védőhüvellyel van ellátva. Az itt rajzban bemutatott 400 napig járó óra 29 cm. magas, látható szabadalmazott órámmal, két részeslappal gyönyörűen kialakítva, üvegbúra alatt 55 K. Ezen órák évenként csak egyszer kell felhuzni.

Schönwald Imre órásmester és ékszer-gyáros Pécs 15. szám.
Ki ezen lapra hivatkozik, megkapja most megjelent új, nagy képes árjegyzékem ingyen és bérmentve.

!! Óvjátok lábaitokat !!

Tyuszentől, hólyagtól, gümőtől. Minden baj főképen a kellemetlen izzadás és talpigés megzúrnak a dr. Hügyes-féle imprágnált asbest-talpak viselése által. Párcent K 2, K 1, és 60 fill. Széküldés utánv. Wien, I., Dominikanerbastei 21. Árjegyzék ingyen.

Órákat

pontosan szabályozva és repassálva 3 évi jótállással levéllel szállít az Első órágyár **KONRAD JÁNOS** és kir. udv. szállító **Brüx, 791. sz.** (Csehország). Schweizeri nikkell sebóra 5 K, ébresztő K 2.90, ingaóra K 8.50. Főárjegyzék 3000 képpel kívánatra ingyen és bérmentve. Szállítás utánvétel. Nincs közlés! Kicsérélés megengedve v. a pénz vissza.

Ingén és bérmentesen!

küldöm meg mindenkinek nagy és gazdagon illusztrált magy. árjegyzékemet 3000-nél több képpel mindennemű szöveg, jó, olcsó zeneművekről, m. kir. és oszt. es. udv. szállító **Konrad János** zeneműszállítóháza **Brüx 1448** (Csehország). Tanulohedgedu vonó nélkül csak K 4.80, 5.50, 6.—. Hegedűvonal K —80, 1.—, 1.40 és feljebb. Csütérk, harmonikák stb. rakítáron. Tessék árjegyzékét kérni.

FONOGRAFÓKAT és GRAMOFONÓKAT

kifogástalan működéssel szállít a legelőbb gyári áron **Konrad János** és kir. udv. szállító **Brüx 793. sz.** (Csehország). Fonografok 2 hangszóval K 9.—, gramofonok 2 hangszóval K 22.—. Képz gazdagon illusztrált főárjegyzékemet 3000 képpel ingyen és bérmentesen. Széküldés utánvétel. Nincs közlés! Kicsérélés megengedve.

A gyermekek kedvenc játéka!

Hogy egész könnyelműen a helyes játékokat kiválaszthassuk és azután a legelőbb játéktársaságunkban beszerzhessük, már mostan kérjük Richter F. Ad. és Ta. kir. udv. és kam. szállítótól, Bécs, I. Operngasse 16, egy levelezőlapra az új árjegyzéknek bérmentesen beküldését

Horgony-Kéépitő-szekerényekről.

és egyéb tanulságos játékokról. A számos ábrával ellátott árjegyzék mind-egyik szekrény tartalmáról és az elmos kiegészítőkről felvilágosítást ad, mely kiegészítések által minden egyes Horgony-Kéépitőszekrény természetesen nagybővülhet.

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ

David Károly és Fia
doboz-, papíraru- és szabad. fémkapocsgyára

Budapest, I., Mészáros-utca 58.
Telefon sz.: 41-48. Sürgőnyezim: Carltonge.
Gőzörre berendezve.
A magyar kir. dohányjövődék szállítója.
Napi gyártás 150,000 doboz.

Rozsnyay Pepsin bora.

Kellemes ízt, kiváló jó hatáson és étvágytalanság, rendetlen emésztés és gyomorgyengeség ellen.

Étkezés közben véve, megóv a gyomortelhetéstől. Egy üveg ára 3 kor. 20 fill.

12293 Kapható: minden gyógyszerárban valamint **ROZSNYAY MÁTYÁS** gyógyszerárban **ARAD, Szabadság-tér.**

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros 11920
Cs. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója.
Gyár és iroda:
Budapest, VII. ker., Garay-utca 10.
Központi víz- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornák, szellőztetések, szivattyúk, vízerművi emelőgépek stb.
Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Budapesti Takarékpénztári és Országos Zálogkölcson R-T.

Trodái: VI., Andrássy-ut 5. sz. (a saját házában).
Befizetett részvények: 40 millió korona. Eljöggyt betéteket, lezártított váltókat és előleg nyújt értékpapírokra.
Egy gyermek mossa vele az előbbiz képet 1/2 idő alatt a ruhát hófehérre. — Minden gépet próbára 55 K-tól feljebb. — Képviselek keresetnek. — Bizonyítványok, prospektusok ingyen.
TITANIA-művek.
Wels, 179. Ober-Oesterreich.

Fülbetegek,
kik fülszaga szenvednek és nemcsak hallanak, kérjenek prospektust a legújabb elektromos fülszuszítóról (a fülszen alig látható). Kapható kizárólag **Németi Mornál** Nagyvásáron, Nagyvásártér 14. l.

Kérje ingyen és bérmentve
nagy képes magyar árjegyzékemet 3000-nél több ábrával órákról, arany- és ezüstárúkról.

Az első órágyár **Brüx:**
KONRAD JÁNOS
cs. és kir. udv. szállító **Brüchou 1031. sz.** (Csehország). Valódi ezüst remontróra K 8.40. Valódi ezüstlánc K 2.60. Koczkázó kizárva! Bescserélés megengedve v. a pénz vissza.

Dr. Dralle-féle Nyir-Hajviz

Nagybani rakár Ausztria-Magyarországra részére: **M. HOFFMANN & Co. Tetschen a. E.**

Ne vásároljunk külföldön!

A karácsonyra ragyogó ékesség! Olcsóbb és jobb, mint a külföldi utánzatok.

„Gloria angyalharangocskák”

(1895. l.-c. é. ürv. véde. Kizárólag **Piökl és Haas-nál**). — Fényár közepett ragyogva a karácsony közelédt hirdetik. Tündéres fényvel haragyoja az egész karácsonyfát. A három gyertya meglehetően felső kerek forgásha jön s a róla lecsüngő patent kalapácsok az agharagokhoz verődve, egyszerre többféle igen kellemes tiszta összhangot hallatnak. — Így a fényár közepett ragyogva, a szent jászolhoz vonuló nyáj csengőire emlékeztetve a beltemi éj varázsló erejével ábitatba éjt bennünket és gyermekeinket. — A kályhára állítva is kintően működik.

75 kr.

„Gloria” angyalharangocskák 44 ára erős kéregdobozban, hazánai utasítással **75 kr.**
November 10-ig elővásárlóknak 68 krajcár, mely időn túl a kedvezmény semmi szin alatt sem adható. — 6 drb 3 frt 90 kr., 9 drb 5 frt 90 kr., 12 drb 7 frt 40 kr., 25 drb 14 frt 25 kr., 36 drb 21 frt 60 kr., 50 drb 28 frt 80 kr.
Piökl és Haas-féle „Gloria angyalharangocskák” pazar kivitelben, elköltséges mikkeléssel 1 frt. November 10-ig előre vásárlóknak 92 krajcár. — 6 drb 5 frt 15 kr., 9 drb 7 frt 65 kr., 12 drb 10 frt. — **Okulva a multakon!** Minthogy közvetlen az innek előtt vidéki rendeléseket már nem fogadhatunk el, saját érdekében is kérjük a közönséget, hogy a harangokat jelen hirdetésünk után rendelje meg.
PLÖKL és HAAS sportüzletének karácsonyfadisz idényosztálya, **Budapest, VI., Andrássy-ut 13. sz.** Ezen-féle gyönyörű fűtésbiztonság, 12 drb egy dobozban 20, 25, 30 kr. **Gloria- és karácsonygyertyák** 30 darab 24 krajcár stb. stb.

Gyűjtő árak:

6 drb K 7-20	K 1-20	6 drb K 10-30
9 „ „ 10-30	„ 1-17	9 „ „ 15-30
12 „ „ 12-70	„ 1-06	12 „ „ 20—
24 „ „ 24-40	„ 1-02	24 „ „ 39-10
36 „ „ 35—	„ 0-97	36 „ „ 43-80
50 „ „ 47—	„ 0-94	50 „ „ 70-90

A „Gloria” harangocskák” ára darabonként K 1-50, a tiszta nikkelt 2 K-nál drágábban adni nem szabad. Gyűjteni szándékozóknak **Gloria-harag** postán előre beküldött K 1-20 ellenében bérmentve. Levelezést kérjük mellőzni. Jelen ajánlatunk a későbbi hetekre nem érvényes. Maradunk hazafias üdvözléssel **Piökl és Haas** törvényesen védett gloria angyalharang tulajdonosai (M. kir. szab.) sportüzlete **Budapest, VI., Andrássy-ut 13. sz.**

Feltűntet keltének a

Titania

gyorsgözműsógépek és mángorlók

Egy gyermek mossa vele az előbbiz képet 1/2 idő alatt a ruhát hófehérre. — Minden gépet próbára 55 K-tól feljebb. — Képviselek keresetnek. — Bizonyítványok, prospektusok ingyen.

TITANIA-művek.
Wels, 179. Ober-Oesterreich.

TÖRLEY CASINO TALISMAN GRAND VIN

Legújabb üveg-karácsonyfa-disz.

12 drb világított, szine és mérete ivaggyó és gyümmöcsök, gondosan Kartonba csomagolva, a tárgyak nagysága és kivitele szerint 40, 50, 60, 70, 80 fill., K 1. 1.30, 2. 6 drb dobozban, nagyobb kivitelben 60, 80, 90 fill., 24 drból álló választék 80 fill., K 1. 1.20, 30 drb K 1.35, 1.60, és 2. 4 drb K 2.10, 2.30, 2.60, 60 drb K 2.30, 2.80, 3.20, 3 drb léggyűző üvegből 50 fill. **Karácsonyfa-angyal** 40, 50, 90 fill. **Lametta** (angyalia) arany vagy ezüst, borítékot 6 fill., **díszóra** (esemegatóró), 100 drb 20 fill. **Karácsonygyertyák** 24 drb dobozban 50, 60 fill., nagyobb 15 drb dobozban 38, 75 fill., gyertyatartó tuzsöntök 50 fill. Szállítja élezes kifézés ellenében, 2 koronán felüli megrendeléseket utánvétel es. és kir. udv. szállító **KONRAD JÁNOS** szállítóháza **Brüx 2042. sz.** (Csehország). Képes árjegyzékét kívánatra bárkinek ingyen és bérmentesen.

ÉKSZEREK, EZÜSTNEMŰEK,

gyári áron egyházi szerek, órák, angol francia és china-ezüst dísz tárgyak, a legújabb angol rendszer szerint beszereshetők **részletfizetésre**

Sárga János ékszergyártó Kolosvárt.
Képes nagy árjegyzék ingyen.

Fegyverek, lőszer és vadászszelvények

Kapható minden gyógyszerárban.
Egy nagy doboz ára 3 kor. 80 fillér.
Főraktár: **ZOLTÁN BÉLA** gyógyszerár
Budapest, V., Szabadság-tér (N. Korona-u. sarok)
Érdeklődőknek ismertetőfüzet, díjtalanul.

KRISTALIN

LEGJOBB KRISTÁLY-MASSA
ARC és KÉZSZÉPÍTŐSZER
KAPHATÓ MINDENÜTT ÁRA 5 KOR.

A legjobb ébresztők

Adler-Roskopf-riadó csak ezegénnel kaphatók.

Három évi irásbeli jótállás.
Nem tessék a pénz vissza! 1 haranggal, acél-szekerrel és megállítóval K 3.50, éjjeli világító mutatólappal K 4.20, 2 haranggal, acél-szekerrel és megállítóval K 4.40, éjjeli világító mutatólappal K 4.80, verseny-ébresztő-óra K 2.90, éjjeli világító mutatólappal K 3.30, 19076.

Széküldés utánvétel.
Első órágyár **Brüchen**.
KONRAD JÁNOS
cs. kir. udv. szállító **Brüchen 571.**
Tessék 3000 képpel tartalmazó árjegyzékemet kéri ingyen és bérmentesen.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŐ ÓRAÜZLETE.

Alapítottott 1847.

Brausweller János Ca. és kir. királyi igazgató
Szegeuden. szab. chronometere és mások. fűtálkáláb a remontróir ingabóráknál stb. stb.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltetnek.

Kunz József és Társa

Cs. és kir. udv. szállítók. Szerb kir. udv. szállítók.

Budapest, V., Deák Ferencz-utcza és Bécsi-utcza sarok

Vásznak, asztalneműek, fehérneműek.

Uri és női divatárak. * * Menyasszonyi kelengyék.

Nagy választék szőnyegárakban:

szalon szőnyegek, futók, ágyelők, szövet- és csipkefüggönyök, ágy- és asztalterítők

Valódi perzsa- és smyrna-szőnyegek minden nagyságban és árban. * * * * * Művészi függönyök.

* * Saját telepeinken előállított háziipari cikkek. * *

Alapítva 1802.

Alapítva 1802.

Sürgöny! Sürgöny!

Fonográf 1 hangerejű fűz 3.50-öt feljebb. Gramophon 6 műdalal és 200 tétel 10 évi jótállással 12 trtól feljebb. Legkedvezőbb árszámokra Magyarországon. Viszontelérülést kerestetek. Számtalan ellismerő levél! Havonként új felvételek! 1000 újdonsg. **TÓTH JOZSEF** gyáraktár, Szeged, Könyök-utca 3. Uj képes ársjegyek ingyen.

Ujdonság! Törvényesen védte! Bejegyzett minta! Hatásos!

Brilláns karácsonyfa-angyal-csöngetés, 1. sz.

egészen féműl, 6 aranyozott angyallal, 30 cm. magas. El nem törő karácsonyfa-szem. Kezesség kifogástalan működésért. Legszébb és legújabb karácsonyfadisz. mely egyetlen keresztény családnál sem hiányozhat. A három gyertyalángtól származó meleg levegőtől forgácsba jön a hajtóberék, az arra alkalmasított javított acéldi-falapácsok megítlik a három harangot, miáltal kellemesen hangzó, zússzintista csengés keletkezik, mely fiatalokat és öregeket egyaránt karácsonyi hangulatba helyez. Ára kartonnal és használati utasítással együtt dronként **K 1.50**, 3 db K 4.—, 4 db K 3.20, 6 db K 7.30, 9 db K 10.80, 12 db K 13.50, 24 db K 26.50. Utánvétel 20 fillérral drágább. 2. szám. Ugyanaz a karácsonyfa-angyal-csöngetés igen elegáns, külön finom nikkellezett kivitelben sodrott harangszlopokkal és 3 pompásan sugárzó ezüst-lametta-virággal, melyek a gyertyák meggyújtásánál csodaszépi fényreflexet adnak. Kartonnal használati utasítással együtt bármennyes és előfizetés mellett **K 2.—**, 3 db K 3.50, 4 db K 7.25, 6 db K 10.50, 9 db K 13.50, 12 db K 20.25, 24 db K 39.50. Utánvétel 20 fillérral drágább. A feni csöngetésből együtt több megrendelésnél minden megrendelő 10 drb válogatott, művészi kivitelű képes levelezőlapot kap, köztük karácsonyi és újvi kártyák, melyek mindegyikének 10—20 fillér az ára. Kicsérélés megengedve, vagy pénz-visszaadás, tehát nincs kockázat! A megrendelések idejében intenzívük. Cs. és kir. udv. szállító **KONRAD JÁNOS** Brix 2041. sz. (Csehország.) Tésék legújabb fűrgyűjtemet kéni 3000 képpel, mely sünek azonnal ingyen és portmentesen megküldetik.

...pokkal és 3 pompásan sugárzó ezüst-lametta-virággal, melyek a gyertyák meggyújtásánál csodaszépi fényreflexet adnak. Kartonnal használati utasítással együtt bármennyes és előfizetés mellett **K 2.—**, 3 db K 3.50, 4 db K 7.25, 6 db K 10.50, 9 db K 13.50, 12 db K 20.25, 24 db K 39.50. Utánvétel 20 fillérral drágább. A feni csöngetésből együtt több megrendelésnél minden megrendelő 10 drb válogatott, művészi kivitelű képes levelezőlapot kap, köztük karácsonyi és újvi kártyák, melyek mindegyikének 10—20 fillér az ára. Kicsérélés megengedve, vagy pénz-visszaadás, tehát nincs kockázat! A megrendelések idejében intenzívük. Cs. és kir. udv. szállító **KONRAD JÁNOS** Brix 2041. sz. (Csehország.) Tésék legújabb fűrgyűjtemet kéni 3000 képpel, mely sünek azonnal ingyen és portmentesen megküldetik.

Páratlan és csodás hatású arczszépítő és finomító a Földes-féle

Margit-crème

főúri körökben használt készítmény. Zsirtalan, ártalmatlan, rögtön szépsít. Az egész világon kapható 1 és 2-koronás tégelyekben. Margit-szappan 70 f, Margit-pónder 1 K 20 f, három színben kapható. Tésék a záróvédjegyre ügyelni és csakis eredeti készítményt elfogadni, melynek ártalmatlanságáért és kitűnő hatásáért felelősséget vállal a készítő
FÖLDES KELEMEN gyógyszerész Aradon.

Ha őszül a haja, ne használjon más, mint a „STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vegyi összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegeje 2 K. ZOLTÁN BELA gyógyszerárban, Budapest, V/49, Szabadságtér, Sétány-utca sarkán.

A gége, torok, tüdő, gyomor, bél, vese, hólyag hurutos bántalmainál felülmulthatlan

A MÁLNÁSI Siculia ARTÉZI GYÓGYVÍZ

KAPHATÓ MINDENÜTT FŐ-RAKTÁR BRÁZAY KÁLMÁN BUDAPEST, VIII., JOZSEF-KORUT 37/39. Csak „SICULA” névvel ellátott üvegek valódiak.

Karácsonyi jutalmak.

Minden t. oz. vevő, aki a szeptember 1-től december 30-ig terjedő időközben egyszerre legalább 40 koronányi levélbeli megrendelést tesz, karácsonyi ingyen-jutalomként egy 4343. sz. I-a Adler-Roskopf riadó-óresszót éjjeli világító mutatólappal kap 4 K 20 f. értékben három évi jótálló okmánygyal. A ki ilyen megrendelést egyszerre legalább 60 koronás tesz, egy 4060. sz. svájci Roskopf rendszertű Patent-Anker-Remontoir órárt kap, 5 K értékben három évi jótálló okmánygyal. Az a vevő, aki a szeptember 1-től dec. 15-ig terjedő időközben egyszerre legalább 20 koronányi levélbeli megrendelést tesz, ingyenes karácsonyfát kap 1 K 50 f. értékben. Ezenfelül kap még minden megrendelő egy 96 oldalas 1909-re szóló naptárt ingyen mellékesomajgyva. Azok a kiknek megrendelésük a fenti időhatáron túl november 30-án, illetve december 15-én (dike után) érkeznek be, ezen ingyen-jutalmakat semmi szín alatt sem kaphatják meg. Ajánlatos tehát, nekem a karácsonyi megrendeléseket már a szeptember, október és november hónapokban beküldeni.

Első országgyűlésben KONRAD JÁNOS, cs. kir. udvari szállító Brix 1562. sz. Csehország. 200 oldalas fűrgyűjtemek, mely 3000 képet tartalmaz, ki-vánatra mindenkinek ingyen és bármennyes kért megküldve. Vértess-féle Sósborssz Minden házban szükséges.

VASÁRNAPI UJSÁG

46. SZ. 1908. (55. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL FŐMUNKATÁRS MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, NOVEMBER 15.

Szerkesztési iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Előfizetési feltételek: Egész évre 16 korona. Félévre 8 korona. Negyedévre 4 korona. A Világkronika-val negyedévenként 80 fillérral több. Külföldi előfizetéseket a postallag meg-határozott viteldíj is csatolandó.

EGY MAGYAR OTTHON.

Darányi Ignác dunaörsi gazdaság.

MINT AFFÉLE tipikus magyar embernek, nekem is a külföld útján kellett megtudnom, hogy Dunaörs hazánk egyik nevezetességét rejtegeti szerény falusi neve alatt. A fővárosi társasélet részesei eddig csak azt tudták, hogy Dunaörsön a földművelésügyi miniszternek, Darányi Ignácznak falusi lakása van, a hová időnként kilátogat. A jó öreg «Times» azonban azt is megírja, hogy Duna-örsön egy kiváló magyar gazdaság van. Ugyan-csak erről beszél Nagy-Britannia több előkelő

gazdasági képes lapja is. A dolog sokkal érdekesebbnek tűnt fel, semhogy egy íröember utána ne járjon. Hamarosan kisült, hogy a szeptemberben nálunk járt angol írók, vérbeli újságíró létékre, dehog is engedtek volna el olyan politikai érdekességű dolgot, mint egy miniszter birtokának meglátogatása. Külön és nagyon hangsúlyozottan kérték Dunaörs gazdaságának engedelmet az ottani gazdaság megtekintésére. Gazdasági íróról lévén szó, a miniszter nem mondhatott nemet, a gazda pedig magyar léteére pláne nem tehetett mást, mint hogy szívesen lássa a messziről jött úri vendégeket. Így esett azután, hogy az angol

zönség ma többet tud a dunaörsi gazdaságról, mint a magyar. Egy jó gazdaság mindig igen érdekes dolog, hát még ha egy aktív vezérlő politikus a gazdája. Dunaörsről az angol szakírók azt írják, hogy: *reclaimed*, azaz hogy nemrégiben lett meghódítva a modern kulturának és termelésnek. Ez azután kétszeresen érdekessé teszi a Csallóköznek ezt a helyét. Nem lesz haszon nélkül való dolog, ha az olvasó velem együtt bejárja ezt az érdekes gazdaságot és tanuja lesz annak a munkának, a mely az ország egyik elhanyagolt birtokát a legintenzívebb gazdaságok közé emelte.

DARÁNYI IGNÁCZ FÖLDMŰVELÉSI MINISZTER DUNAÖRSI BIRTORÁN, A SZILFÁK ALATT. — Jelfy Gyula féltetel.